

Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2007

Riksdagsstyrelsen

Riksdagsstyrelsen har vid sammanträde den 20 februari 2008 fastställt årsredovisningen avseende 2007 års verksamhet.

Riksdagsstyrelsens ledamöter 2007

Per Westerberg (m), *Britt Bohlin Olsson (s),* *Catharina Elmsäter-Svärd (m),*
talman
(ordförande)

Leif Jakobsson (s), *Margareta Pålsson (m),* *Berit Andnor (s),*

Morgan Johansson (s), *Hillevi Engström (m),* *Roger Tiefensee (c),*

Johan Pehrson (fp), *Margareta Israelsson (s)*

Föredragande i riksdagsstyrelsen

Anders Forsberg
(riksdagsdirektör)

Innehållsförteckning

Riksdagsstyrelsen	1
1 Året som gått i sammandrag	3
2 Resultatredovisning	5
2.1 Förutsättningar för verksamheten	5
2.2 Förutsättningar för resultatredovisningen	6
2.3 Anslagsdirektivets återrapporteringskrav och uppdrag	8
2.4 Redovisning av resultatet	10
2.5 Satsningsområden och andra prioriterade områden	13
2.6 Stöd till arbetet i kammare och utskott	18
2.7 Stöd och service till ledamöter, partigruppskanslier och vissa riksdagsorgan	26
2.8 Öppenhet och insyn i riksdagsarbetet	37
2.9 Internationellt samarbete och internationella åtaganden	49
2.10 Bevarande och vårdande av det historiska arvet	53
2.11 Internt inom riksdagsförvaltningen	55
2.12 Ekonomiska förutsättningar	57
2.13 Organisation och personal	59
3 Finansiell redovisning	66
3.1 Resultaträkning	66
3.2 Balansräkning	67
3.3 Anslagsredovisning	69
3.4 Finansieringsanalys	70
3.5 Tilläggsupplysningar och noter	72
3.6 Sammanställning över väsentliga uppgifter	83
4 Bilaga till årsredovisningen	85

1 Året som gått i sammandrag

Riksdagsförvaltningens uppdrag är att skapa bästa möjliga förutsättningar för riksdagens och ledamöternas arbete. Riksdagsarbetets inriktning, volym och resultat styrs av ledamöterna och de politiska organen. Förvaltningen verkar för att genom en god planering och hög flexibilitet medverka till att riksdagsarbetet kan bedrivas effektivt, enligt gällande rätt och inom givna ramar. Stödet till ledamöterna i andra avseenden syftar till att underlätta och effektivisera deras arbete. Förvaltningen ska utföra sitt arbete med hög kvalitet och till ledamöternas fulla belåtenhet. Den årliga uppföljningen av verksamheten visar överlag på ett gott resultat.

En anpassning till nya förhållanden och en föränderlig omvärld är en naturlig och nödvändig del i verksamheten. Det kan gälla förändringar i riksdagsarbetets inriktning, t.ex. årets ändrade ordning för behandling av EU-frågor eller den i år ökade inriktningen mot forsknings- och framtidsfrågor. Det kan också gälla krav på ökad säkerhet till följd av händelser i omvärlden. Det kan också innebära att vidareutveckla rollen som arbetsgivare och myndighet. Under 2007 har vi t.ex. prioriterat arbetet med mångfald, tillgänglighet och miljöaspekter i verksamheten. Den nya tekniken och utvecklingen av informationsmiljön innebär också ständigt nya vägval.

Valutgången och regeringsskiftet 2006 illustrerar väl behovet av flexibilitet och anpassning i verksamheten. Mer än en tredjedel av riksdagens ledamöter var nya, och personförändringarna var stora både på ledande politiska positioner i olika riksdagsorgan och i partigrupperna och deras kanslier. En förändrad politisk majoritet påverkade givetvis arbetet i kammare och utskott.

Volymen i riksdagsarbetet sjönk och arbetsrytmen ändrades, vilket är vanligt efter ett val med regeringsskifte. En nyhet var att sommaruppehållet kortades genom att interpellationsdebatter ägde rum i augusti och september.

Att nå ut med information till omvärlden är viktigt för att främja kunskapen om och intresset för riksdagen och dess arbete. Här har givetvis ledamöterna och partierna en avgörande roll. Förvaltningens roll är att verka för att information om riksdagsarbetet och riksdagens uppgifter är tillgängliga för alla men också att ge ledamöterna olika verktyg för sina kontakter med väljare. Satsningar har under året gjorts på att utveckla den webbaserade informationen och göra informationen tillgänglig för grupper med olika funktionshinder. Ett arbete om e-demokrati har påbörjats. Tv-sändningarna från riksdagen fortsätter att öka, och många har nu möjlighet att följa riksdagsarbetets vardag i kammaren och på öppna utskottssammanträden. Att informationen når många och olika grupper är ett mått i sig på informationsverksamheten. Ett annat mått är kvaliteten på informationen. Olika informationsaktiviteter utvärderas löpande, och förvaltningen har här fått en positiv feedback.

Riksdagsförvaltningen är mån om öppenheten i och tillgängligheten till riksdagen. Samtidigt ska ledamöter och personal ha en säker arbetsplats. IT-säkerheten och inpasseringskontrollen har prioriterats under året. Riksdagens byggnader är gamla och inte planerade efter dagens krav på säkerhet. Säkerhetshöjande åtgärder i byggnaderna kräver särskild omtanke med hänsyn till att byggnaderna är ett kulturarv att vårda och bevara för framtida generationer. Samtidigt måste byggnaderna anpassas efter dagens och morgondagens behov. Planeringen av nya sammanträdes- och konferenslokaler, bl.a. i syfte att möjliggöra en ökad öppenhet i och tillgänglighet till riksdagen utan att säkerheten äventyras, har fortsatt under året.

Stödet till partigrupperna har ökat under senare år, och en allt större andel av de i riksdagen verksamma arbetar nu på partikanslierna. En utvärdering av det ökade stödet kommer att presenteras under våren 2008. Riksdagsförvaltningen har ett begränsat ansvar för anställda på partikanslierna. Resultatet av serviceenkäten till partikanslierna pekar på att ansvarsfördelningen är oklar. Ett arbete med att klargöra gränsdragningen har inletts under året.

Vi eftersträvar en hög myndighetsstandard i vår verksamhet. Vad detta innebär och hur den följs upp behöver tydliggöras. Arbetet med att utveckla verksamhetsplaneringen liksom mål- och uppdragsstrukturen, uppföljning och intern kontroll har fortsatt under året och kommer att avslutas under 2008. I vissa delar återspeglas detta arbete i denna årsredovisning. I nästa årsredovisning kommer alla verksamheter att följa den nya strukturen. Vi har målet att vara en attraktiv arbetsplats med en bra och tillgänglig arbetsmiljö för alla de omkring 1 500 personer som har sin arbetsplats i riksdagen: ledamöter, anställda i förvaltningen och på partikanslier, entreprenörer och journalister.

Sammanfattningsvis kan sägas att riksdagsförvaltningen under år 2007 i allt väsentligt fullgjort sina uppdrag så som de är formulerade i riksdagsordningen, instruktionen för riksdagsförvaltningen samt i de mål som riksdagsstyrelsen formulerat.

2 Resultatredovisning

2.1 Förutsättningar för verksamheten

Styrning och ledning

Riksdagens arbete bedrivs i enlighet med bestämmelserna i regeringsformen, riksdagsordningen¹ och särskilda riksdagsbeslut om arbetets inriktning. Riksdagsförvaltningen ska skapa bästa möjliga förutsättningar för riksdagens arbete och för ledamöterna att utföra sitt uppdrag.

Riksdagsförvaltningens verksamhet regleras i riksdagsordningen och i instruktionen² för förvaltningen samt i annan lagstiftning och föreskrifter på riksdagsområdet.

Riksdagsförvaltningen leds av *riksdagsstyrelsen* med talmannen som ordförande och tio ledamöter valda av riksdagen. Styrelsen överlägger om planeringen av riksdagsarbetet och beslutar i större ärenden som rör förvaltningen eller riksdagens internationella verksamhet. I riksdagsstyrelsens sammanträden deltar även de vice talmännen och gruppledare för de mindre partier som inte är representerade i styrelsen. *Riksdagsdirektören*, som är chef för förvaltningen, är föredragande i styrelsen. Under styrelsen leder riksdagsdirektören *rådet för ledamotsnära frågor*. Rådet behandlar administrativa frågor som är av särskilt intresse för ledamöterna.

Talmannen leder riksdagens arbete. Talmannen samråder med partiernas *gruppledare* i frågor som rör riksdagsarbetet. I *ordförandekonferensen* överlägger talmannen med utskottens och EU-nämndens ordförande i frågor av gemensamt intresse. Riksdagsdirektören, kanslichefen vid kammarkansliet, en tjänsteman med samordningsansvar för utskottens kanslier, administrativa direktören samt kanslichefen vid kansliet för informations- och kunskapsförsörjning utgör riksdagsförvaltningens ledningsgrupp som är ett forum för planering och samordning av frågor som rör förvaltningen³.

Anslagsdirektiv och andra styrelsebeslut

Riksdagen har beslutat om anslag för riksdagsförvaltningens verksamhet⁴ för budgetåret 2007. Riksdagsstyrelsen har i anslagsdirektiv⁵ till riksdagsförvaltningen inför år 2007 angivit verksamhetsmål och ekonomiska mål. Det övergripande målet för riksdagsförvaltningen är att skapa goda förutsättningar för att riksdagen ska kunna uppfylla sina konstitutionella och demokratiska uppgifter samt sina internationella åtaganden.

¹ Riksdagsordningen (1974:153).

² Lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen.

³ Föreskrift (RFS 2000:2) om arbetsordning för riksdagsförvaltningen.

⁴ Prop. 2006/07:1 utg.omr. 1 bet. 2006/07: KU1, rskr. 50.

⁵ Dnr 250-953-06/07.

Som ett komplement till anslagsdirektivet har riksdagsstyrelsen i planeringsanvisningarna⁶ för 2007 angivit satsningsområden och andra prioriterade områden för verksamheten.

Målgrupper

Som framgår av riksdagsordningen, instruktionen och av målet för verksamhetsgrenen i anslagsdirektivet för 2007 är målgrupperna för riksdagsförvaltningens verksamhet många. Riksdagsförvaltningen ska, inom givna ramar och bestämmelser, tillhandahålla resurser och service av hög kvalitet till *kammaren, utskotten, ledamöterna* och *förvaltningen* samt till *partigrupperna och deras kanslier*.

Riksdagsförvaltningen ska bidra till att skapa öppenhet och tillgänglighet i riksdagsarbetet och genom aktiv information verka för att intresset för och kunskaperna om riksdagen och dess arbete ökar. Målgruppen för detta är främst *allmänheten*. Det gäller även det särskilda uppdraget att informera om EU.

I uppgifterna för riksdagsförvaltningen ingår även stödet till *talmännen* och till *det svenska deltagandet i olika internationella parlamentariska delegationer* för att möta de krav som det internationella samarbetet och internationella åtaganden medför.

2.2 Förutsättningar för resultatredovisningen

All verksamhet sker inom verksamhetsgrenen *Stödet till den parlamentariska processen* och syftar i sin helhet till att stödja det parlamentariska arbetet på olika sätt.

Riksdagsförvaltningens verksamhet regleras i riksdagsordningen och i instruktionen för förvaltningen samt i annan lagstiftning och föreskrifter på riksdagsområdet. I anslagsdirektivet för 2007 anges mål för riksdagsförvaltningen men inga verksamhetsanknutna uppdrag. Genom de av riksdagsstyrelsen beslutade prioriteringarna och satsningsområdena för 2007⁶ ges förvaltningen tydliga uppdrag för verksamhetsåret.

I denna resultatredovisning sker därför, förutom en återrapportering utifrån anslagsdirektivet, även en redovisning av den verksamhet som bedrivits under året i syfte att uppnå målen samt en resultatredogörelse för de prioriterade områdena under 2007.

⁶Dnr 250-2265-05/06, Planeringsanvisning för riksdagsförvaltningens, Riksdagens ombudsmäns (JO) och Riksrevisionens budgetförslag till 2007 års budgetproposition.

Uppföljningar

För att få vetskap om resultatet av arbetet sker löpande uppföljningar dels genom enkäter, dels vid möten mellan politiker och tjänstemän, t.ex. i riksdagsstyrelsen eller rådet för ledamotsnära frågor.

Arbetet⁷ med att se över mål och målnivåer i syfte att utveckla möjligheterna till förbättrad uppföljning och styrning av verksamheten har fortsatt under året. Detta arbete är en förutsättning för att riksdagsförvaltningens resultatredovisning ska kunna ge en förbättrad helhetsbild av verksamheten och dess resultat. I avvaktan på resultatet av detta projekt kan redovisningen av måluppfyllelsen inte bli fullkomlig. Arbetet med att utveckla mål- och uppdragsstrukturer samt uppföljningen kommer att avslutas under 2008.

Den statistik som redovisas om arbetet i kammaren och i utskotten avser riksmötet 2006/07, i den mån inte annat anges. I Riksdagens årsbok för 2006/07 lämnas en närmare redogörelse för riksdagsarbetet.

Som ett resultat av arbetet med att utveckla möjligheterna till förbättrad uppföljning av verksamheten har bl.a. följande matris, som beskriver hur de olika verksamhetsområdena följs upp, tagits fram:

Tabell: Uppföljningsmatris

Avsnitt	Område	Uppföljning	Mål/mått
2.6, 2.9	Stöd till arbetet i kammare och utskott	Statistik Ledamotsenkät Annan uppföljning	Volymen avklarad Nöjdhet (NKI) Klarat ålagda uppgifter
2.7	Stöd och service till ledamöter och partigruppskanslier m.fl.	Ledamotsenkät Enkät till partikanslierna Annan uppföljning	Nöjdhet (NKI) Nöjdhet (NKI) Efterlevnad
2.8	Information	Särskilda undersökningar Utvärderingar och uppföljningar	Förtroende för riksdagen som institution Kunskap om riksdagen Kundmätningar
2.10	Vårdande och bevarande	Genomförda åtgärder	Uthålligt användbara byggnader och dokument m.m.
2.11	Internt inom riksdagsförvaltningen	Medarbetarenkät ⁸ God myndighetsstandard Specialfrågor/planer	Nöjdhet (NMI) Revision m.m. Sjukfrånvaro etc. Genomfört/uppnått

I årsredovisningen för 2007 har uppföljningsmetodikerna i matrisen använts i vissa delar. I resterande delar av redovisningen har arbetet utförts i enlighet med tidigare metoder.

⁷ Ett delprojekt inom Styrplan 08, se även avsnittet Administrativa utvecklingsprojekt.

⁸ Ingen medarbetarenkät har genomförts 2007.

2.3 Anslagsdirektivets åiterrapporteringskrav och uppdrag

Riksdagsförvaltningen redovisar, fr.o.m. i år, resultatet fördelat på endast en verksamhetsgren *Stödet till den parlamentariska processen*.

För att uppnå målet, som anges i anslagsdirektivet⁹ för 2007, ska riksdagsförvaltningen

- med hög kompetens säkerställa att riksdagen kan fullgöra sina uppgifter enligt regeringsformen och riksdagsordningen,
- inom givna ramar och bestämmelser tillhandahålla resurser och service av hög kvalitet till ledamöternas, kammarens, utskottens och förvaltningens verksamheter samt till partigrupperna och deras kanslier,
- bidra till att skapa öppenhet och tillgänglighet i riksdagsarbetet och genom aktiv information verka för att intresset för och kunskaperna om riksdagen och dess arbete ökar,
- göra det möjligt för riksdagen att aktivt möta de krav som det internationella samarbetet och internationella åtaganden medför.

Finansiellt åiterrapporteringskrav

Prognoser till statsredovisningssystemet Hermes har lämnats i enlighet med tidsplanen.

Särredovisning av avgiftsbelagd verksamhet

Av föreskrift (RFS 2006:10) om tillämpning av lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen 7 kap. 7 § framgår att avgiftsbelagd verksamhet ska särredovisas. Redovisningen ska följa den indelning och struktur som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet (RFS 2006:15). För riksdagsförvaltningen innebär detta att en särredovisning sker av de direkta kostnaderna såsom produktions- och distributionskostnader för riksdagstrycket och tidningen Riksdag & Departement samt motsvarande kostnader och intäkter för fastighetsverksamheten. Särredovisningen sker i anslutning till respektive verksamhetsbeskrivning.

Redovisning av ekonomiska mål för avgiftsbelagd verksamhet

Fastighetsverksamheten

Riksdagsförvaltningen tillhandahåller en övernattningsbostad i riksdagens bostadsbestånd i Stockholm kostnadsfritt för de ledamöter som har rätt till nattraktamente. De ledamöter som har egen övernattningsbostad i

⁹ Prop. 2006/07:1 utg.omr. 1 bet. 2006/07: KU1, rskr. 50.

Stockholm har rätt till ett nattraktamente som fastställs utifrån aktuella avgifter^{10,11} och faktiska avgiftshöjningar för övernattningsbostäderna i riksdagens bostadsbestånd.

Mål: Hyrorna för de kommersiella lokalerna, dvs. lokaler som nyttjas av butiker och restauranger, ska sättas på marknadsmässiga grunder.

- Hyrorna för de kommersiella lokalerna, dvs. lokaler som nyttjas av butiker och restauranger, har satts på marknadsmässiga grunder.

Mål: Lägenhetshyrorna ska sättas enligt bruksvärdesprincipen, dvs. följa utvecklingen inom allmännyttan.

- Lägenhetshyrorna har satts enligt bruksvärdesprincipen, dvs. de följer utvecklingen inom allmännyttan.

Mål: Hyran för ersättarrummen ska täcka kostnader för sänglinne, handdukar, lokalvård, hushållsel och gemensam tv (jfr 28 och 42 §§ föreskriften RFS 2005:9 om arbetsrum och övernattningsbostäder för riksdagens ledamöter och ändringsföreskrift (RFS 2006:7).

- Under året har ingen uthyrning skett av ersättarrummen.

De ekonomiska målen för fastighetsverksamheten har uppnåtts.

Riksdagstrycket

Mål: Avgiften ska relateras till dokumentens omfattning och distributionskostnad.

- Avgiften har relaterats till dokumentens omfattning och distributionskostnad.

Det ekonomiska målet för riksdagstrycket har uppnåtts.

Kvarvarande återrapporteringskrav från 2006 års anslagsdirektiv¹²

Avgiftsbestämt pensionssystem m.m. (uppdrag 2)

Riksdagsstyrelsen tillsatte i slutet av år 2005 en utredare med uppdrag att ytterligare utreda förslaget om ett *avgiftsbestämt* pensionssystem för riksdagens ledamöter och att ge förslag på nya regler om efterlevandepension med anledning av ett sådant pensionssystem.

¹⁰ För närvarande högst 7 000 kr per månad.

¹¹ Avgiften är en utgångspunkt för logiersättningen som betalas till de ledamöter som har egna övernattningsbostäder i Stockholm och ett underlag för att reducera logiersättningen när en närstående övernattar i övernattningsbostaden som riksdagsförvaltningen tillhandahåller.

¹² Prop. 2005/06:1 utg.omr.1 bet. 2005/06: KU1, rskr. 64.

Arbetet avrapporterades våren 2007 och en ny utredare tillsattes hösten 2007 med uppdrag att ta fram förslag till ett *förmånsbestämt* pensionssystem. Utredningsuppdraget ska redovisas för riksdagsstyrelsen senast den 31 mars 2008.

Förberedelse av uppföljning av stödet till riksdagsledamöternas och parti-gruppernas arbete i riksdagen (uppdrag 5)

Enligt riksdagsstyrelsens beslut den 15 juni 2005 om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen (RFS 2005:7) ska en mer omfattande uppföljning av stödets användning genomföras vartannat år.

Under året genomförde samhällsvetenskapliga institutionen vid Örebro universitet denna uppföljning. I november 2007 fick referensgruppen, rådet för ledamotsnära frågor, en första information om resultatet. Arbetet kommer att redovisas för riksdagsstyrelsen i februari 2008. En skriftlig slutrapportering kommer att ske senare under våren 2008.

2.4 Redovisning av resultatet

Sammanfattning

Riksdagsförvaltningen har under året svarat för stöd till den parlamentariska processen i enlighet med de mål som anges i anslagsdirektivet och inom fastställda ramar. Särskilda insatser har gjorts inom de satsningsområden och andra prioriterade områden som riksdagsstyrelsen fastställt i planeringsanvisningarna. De generella uppföljningar som gjorts av förvaltningens verksamhet visar ett positivt resultat, och de särskilda satsningarna har genomförts enligt planerna mot uppställda mål.

Riksdagsarbetet 2006/07 präglades av valet 2006 och efterföljande regeringsskifte med stora personförändringar i partigrupperna, i olika riksdagsorgan och gruppkanslierna som följde. Detta och en ny politisk majoritet påverkade givetvis på olika sätt förvaltningens arbete. Att notera är också att sommaruppehållet kortades cirka en månad i och med att utrymme gavs för interpellationsdebatter i augusti och september.

Trots riksdagsförvaltningens bedömning att stödet till den parlamentariska processen överlag fungerar väl kommer insatser att genomföras för att ytterligare höja kvaliteten i verksamheten. Det finns också anledning att närmare analysera förvaltningens stöd och service till partikanslierna. En viktig första åtgärd är att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan förvaltningen och kanslierna. Arbetet¹³ med detta pågår och kommer att slutföras under 2008.

Resultatet av riksdagsförvaltningens arbete redovisas i det följande dels genom en översikt av anslagsförbrukningen, dels genom resultatet av de

¹³ Dnr 230-3365-06/07.

serviceenkäter som gjorts under året och en uppföljning av de prioriteringar och satsningsområden som fastställdes av riksdagsstyrelsen för 2007. Därefter redovisas verksamheten i dess olika delar och hur de har bidragit till måluppfyllelsen.

Översikt av anslagsförbrukningen

I tabellen nedan framgår riksdagsförvaltningens kostnader, intäkter och transfereringar för den enda verksamhetsgrenen, *Stödet till den parlamentariska processen*.

Tabell: Intäkter, kostnader och transfereringar (miljoner kronor)

	2007	2006	2005
Intäkter ¹⁴	42	56	59
Kostnader	1 168	1 197	1 137
<i>Nettokostnad</i>	<i>1 126</i>	<i>1 142</i>	<i>1 077</i>
Transfereringar	415	420	377
Totalt	1 583	1 617	1 514

Utöver de nedlagda kostnaderna, 1 168 miljoner kronor, har 415 miljoner kronor utbetalats i form av stöd och bidrag¹⁵, främst som stöd till partigrupperna i riksdagen (242 miljoner kronor, varav ca 202 miljoner kronor avseende politiska sekreterare) samt som stöd till politiska partier (158 miljoner kronor).

Intäkterna kan främst hänföras till uthyrning av lokaler i riksdagsförvaltningens fastigheter, till försäljning av riksdagstrycket samt till prenumeration-sintäkter från tidningen Riksdag & Departement.

Resultatet av årets serviceenkäter

En viktig uppföljning av hur väl riksdagsförvaltningen ger stöd och service till riksdagsledamöterna och till anställda vid partigruppernas kanslier är den serviceenkät som mäter hur nöjda avnämarna är med ett antal av riksdagsförvaltningens verksamhetsområden.

Graden av nöjdhet mäts med ett index (NKI¹⁶) som beskriver andelen nöjda eller missnöjda med en verksamhet. Värdena varierar mellan +100, där alla som svarat har angett positiva svarsalternativ och -100 där alla är negativa. De som svarat Varken eller, eller inte svarat alls räknas inte med. Värdet 0 visar att det finns lika många nöjda som missnöjda.

¹⁴ Utom intäkter av anslag.

¹⁵ Anges som transferering i resultaträkningen.

¹⁶ Nöjd-kund-index.

Serviceenkäter¹⁷ besvarades under hösten 2007 såväl av ledamöter som av anställda vid partigruppernas kanslier. Motsvarande serviceenkäter besvarades under år 2005 av ledamöter och under år 2004 av anställda vid partigruppernas kanslier.

Uppföljningen av förvaltningens verksamhet runt riksdagsvalet slutfördes. Förutom dessa uppföljningar genomför flera organisatoriska enheter egna enkäter och utvärderingssamtal i syfte att utveckla verksamheten. *Serviceenkäten till ledamöterna* besvarades av 264 ledamöter, 76 % (2005: 71 %). Av dem som besvarade enkäten var 58 % omvalda ledamöter och 42 % nya efter valet.

Totalt bedömdes 68 servicefunktioner, vilket var 19 fler än 2005. För vissa funktioner har bedömningarna förändrats relativt kraftigt. Det kan dels bero på att det är två år sedan de bedömdes, dels bero på att det är ovanligt många nya ledamöter efter valet och alltså inte samma ledamöter som gjort bedömningen den här gången. Genomsnittligt NKI för samtliga 68 servicefunktioner 2007 var 75. År 2005 var motsvarande siffra 65 för 49 servicefunktioner. En jämförelse av de 40 funktioner som bedömdes både 2005 och 2007 visar att NKI var oförändrat, 69.

Mycket goda omdömen, NKI över 90, fick nio områden, bl.a. servicen från kammarkansliet, informationsdisken i Bankhallen, interntryckeriet, lokalvården i allmänna utrymmen samt servicen från EU-nämndens och utskottens kanslier. De områden inom vilka ledamöterna är minst nöjda är sammanträdes- och arbetsrum där bl.a. luften och temperaturen bör förbättras.

Serviceenkäten till anställda vid partigruppernas kanslier besvarades av 181 av de 339 anställda, 53 %. Svarsfrekvensen 2004 var 65 % eller 185. Totalt bedömdes 48 servicefunktioner, vilket är sex fler än 2004. Vissa funktioner har försämrats eller förbättrat sitt resultat relativt mycket. Det kan dels bero på att det är tre år sedan de bedömdes, dels bero på att det är fler anställda på partigruppkanslierna nu än det var 2004.

Genomsnittligt NKI för samtliga 48 servicefunktioner 2007 var 51, det samma som för 42 områden 2004. En jämförelse av de 32 funktioner som bedömdes både 2004 och 2007 visar att NKI för 2007 är 62 medan NKI för 2004 var 54.

De områden som bedömts enbart av dem som nyttjat dem har överlag fått högre betyg än de områden som alla fått bedöma. Områden som man inte känner till så bra ger man oftare betyget Varken eller, vilket gör att genomsnittsbetyget blir lägre. De anställda vid partigruppernas kanslier är inte lika nöjda med förvaltningens service som riksdagsledamöterna. Det som framstår tydligast av svaren är de försämrade omdömena om arbets- och ansvarsfördelningen mellan gruppkanslier och riksdagsförvaltningen. Betygen har sjunkit från 46 till 22 respektive från 50 till 17, vilket kan tolkas som att ansvars- och arbetsfördelningen varken uppfattas som tydlig eller väl avvägd.

¹⁷ Ingen intern medarbetarenkät genomfördes 2007, den senaste attitydmätningen genomfördes 2005.

2.5 Satsningsområden och andra prioriterade områden

Som stöd till de i anslagsdirektivet givna målen fastställdes i samband med planeringsanvisningarna¹⁸ ett antal prioriteringar och satsningsområden för 2007. Nedan redogörs i korthet för dessa områden och måluppfyllelsen/resultatet.

Riksdagskommittén

Mål: Följa upp och planera för riksdagens beslut med anledning av de förslag Riksdagskommittén har framfört i riksdagsstyrelsens framställning 2005/06:RS3.

Sammanfattningsvis har olika åtgärder vidtagits och nya resurser skapats för att förvaltningen ska kunna medverka till att genomföra riksdagens beslut med anledning av Riksdagskommitténs förslag.

Riksdagen fattade den 1 juni respektive den 7 december 2006 beslut om konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU21 respektive 2006/07:KU3 med anledning bl.a. av Riksdagskommitténs förslag i riksdagsstyrelsens framställning 2005/06:RS3 *Riksdagen i en ny tid*.

Riksdagsstyrelsen beslutade den 14 juni 2006 att uppdra åt riksdagsdirektören att bereda genomförande av riksdagens beslut. Uppdraget avrapporterades till styrelsen i november 2006. Under 2007 har en rad åtgärder genomförts.

Det gäller främst arbetet med EU-frågor, forsknings- och framtidsfrågor samt uppföljning och utvärdering. Nya resurser har tillförts utskotten, utredningstjänsten och kammarkansliet. Sekretariatsstödet för Rifo¹⁹ har överfört till riksdagsförvaltningen från IVA²⁰. Riksdagsbiblioteket har utvecklat rollen som forskningsbibliotek och samarbetar nära med de nya forskningssekreterarna på utredningstjänsten. En omfattande översyn av databasutbudet har skett. *Samverkansgruppen Politiker–Forskare* har utvecklats i samarbete mellan Riksdagsbiblioteket, riksdagens utredningstjänst, Vetenskapsrådet och Rifo.

Riktlinjer för arbetet har utarbetats inom de olika områdena. Inom EU-området har den nya hanteringen samordnats av en särskild genomförande-grupp. En löpande uppföljning görs dessutom av en särskilt för ändamålet anlitad person.

¹⁸ Dnr 250-2265-05/06.

¹⁹ Sällskapet Riksdagsledamöter och forskare.

²⁰ Ingenjörsvetenskapsakademien.

Säkerhet och sårbarhet

Mål: Planera och genomföra åtgärder för att öka personskyddet, IT-säkerheten samt säkerhetskontrollen av besökare till riksdagen.

Arbetet ska genomgående bedrivas utifrån målet att riksdagen ska vara en öppen och säker arena för de folkvaldas kontakter med besökare.

Sammanfattningsvis har förvaltningen vidtagit en rad åtgärder för att förstärka säkerhetsskyddet och IT-säkerheten både på kort och på lång sikt.

Under 2007 har säkerhets- och sårbarhetsarbetet inom riksdagsförvaltningen fortskridit. I syfte att möjliggöra en bättre kontroll av besökare till riksdagens lokaler samt för att öka kvaliteten på tillträdesskyddet har under året beslutats att alla besökare till allmänhetens läktare i plenisalen samt besöksgrupper som ska delta i en visning, ska passera genom en säkerhetsbåge.

Under året har säkerhetsinformation erbjudits partigrupperna. Generellt kan man säga att deltagarantalet alltid är lågt då det informeras om säkerheten i riksdagen. En förklaring kan vara att det är få ledamöter som drabbats av allvarigare hot och trakasserier. Det är först då ledamöten själv eller familjen drabbas som behov av information och stöd uppstår och kontakt tas med säkerhetsansvarig och säkerhetspolisen.

Under hösten 2007 genomfördes en översyn av säkerhetsskyddet i riksdagen. Eventuella åtgärder med anledning av översynen kommer att beredas under 2008.

I syfte att öka IT-säkerheten har revisioner genomförts med stöd av FRA²¹ av riksdagens mot Internet exponerade IT-system samt av leveransen av det nya intranätet. Utbildningar riktade till ledamöter, nyanställda och IT-personal har erbjudits.

För att bättre kunna garantera skydd för den information som finns i riksdagsförvaltningens IT-system har en utredning genomförts angående PKI²²-teknik med syfte att komplettera nuvarande inloggning med lösenord med certifikat lagrade på kort, s.k. smarta kort. Denna teknik skapar också förutsättningar för införande av elektroniska signaturer, dvs. att ersätta underskrift på papper. Införande av s.k. smarta kort planeras till 2008.

IT-verksamheten

Mål: Utveckla en modern och verksamhetsanpassad IT-organisation.

Informationsteknologin ska utvecklas till att ge ledamöterna ett optimalt stöd för dialog med väljare eller på annat sätt fullfölja uppdraget som folkvald.

²¹ Försvarets radioanstalt.

²² Public Key Infrastructure (PKI), en infrastruktur, bestående av ett antal komponenter, som tillsammans skapar förutsättningar för sekretess, riktighet, tillgänglighet och spårbarhet.

Åtgärder ska därutöver bl.a. vidtas för att säkerställa och utveckla riksdagsförvaltningens digitala långtidsarkivering, elektroniska dokumenthantering och riksdagens webbaserade information.

Sammanfattningsvis har förvaltningen vidtagit åtgärder i syfte att förnya, effektivisera och anpassa IT-verksamheten till dagens och morgondagens behov. De under 2007 genomförda aktiviteterna är långsiktiga varför några mer kortsiktiga resultat inte har noterats under året.

Vidare har arbetet med digital långtidsarkivering inletts och den webbaserade informationen utvecklats. Ett långsiktigt arbete om e-demokrati har också inletts.

Den översyn av IT-organisationen som inleddes hösten 2005 har fortsatt, och under året har arbete bedrivits för att förnya IT-organisationen och dess verksamhetsformer. Omfattande arbeten har utförts som förväntas ge upphov till konkreta åtgärder de kommande åren. Under hösten fattades beslut om den nya organisationen.

I syfte att utreda ledamöternas intresse, behov och önskemål avseende stöd och service för att *öka möjligheten till dialog med väljarna och allmänheten*, startade riksdagsförvaltningen under året arbetet med en behovsanalys för *e-demokrati*. Ett seminarium med ledamöter inbjudna från samtliga partier genomfördes för att lyfta frågan om IT i demokratins tjänst ur ett ledamötperspektiv. En forskare har engagerats för en utredning om e-demokrati i ett nationellt respektive i ett internationellt perspektiv. Utredningen ska utgöra en grund för det fortsatta arbetet med behovsanalysen.

Under 2007 har en överenskommelse träffats med Statens ljud- och bildarkiv (SLBA) angående digitalisering av de ljudinspelningar som förvaras vid riksdagens arkiv. SLBA kommer under de närmaste åren att digitalisera mer än 17 000 timmar analogt ljud från riksdagens kamrar åren 1966 - 1993. Bland materialet finns bl.a. samtliga partiledar- och budgetdebatter. De digitaliserade ljudfilerna kommer därefter att föras över till riksdagsförvaltningen och förvaras på lokala servrar avsedda för *digital långtidsarkivering*.

Inom området digital arkivering/långtidslagring ställs krav på att säkerställa att den information som lagras digitalt inte kan förändras över tid. Ett sätt att komma till rätta med detta är att införa en s.k. stämpeltjänst vilket förenklat innebär att data som arkiveras förses med en elektronisk signatur och möjligen även en tidsstämpel. Denna signatur kan sedan över tid verifieras och vid behov omsigneras för att säkerställa att informationen inte har förändrats.

I utredningen om PKI-teknik (ovan) har även denna fråga behandlats och en infrastruktur som stöder säker digital arkivering/långtidslagring ska införas under 2008.

Webbplatsen har under året utvecklats när det gäller presentationen av och möjligheten att söka information om bl.a. ledamöter, dokument och ärenden. Bland annat ges det nya avancerade möjligheter att söka uppgifter om ledamöterna och få en detaljerad presentation av hur de har röstat i olika ärenden.

Den tekniska integrationen mellan redaktionellt innehåll, som *Beslut i korthet* och kalendern och andra system, har förbättrats, vilket ger en ökad tillförlitlighet för användarna.

Fortsatta satsningar på information på lättläst svenska och teckenspråk torde göra webbplatsen till en av landets mer omfattande på dessa språk. Vid sidan av en omfattande engelsk avdelning finns numera också information på 21 olika invandrar- och minoritetsspråk.

Sedan i höstas erbjuder webbplatsen ett tiotal RSS²³-kanaler. Användare har en ny möjlighet att hålla sig uppdaterade om nyheterna på webbplatsen genom att prenumerera på dessa RSS-kanaler. De innehåller en lista med rubrik, sammanfattning och en länk till nyheten.

Under året har arbetet pågått med att ta fram en *virtuell rundvandring på riksdagens webbplats*. Lanseringen beräknas äga rum under våren 2008.

PA-området

Mål: Vidta åtgärder för att främja goda arbetsförhållanden, god arbetsmiljö och personalens utvecklingsmöjligheter i syfte att bl.a. säkra den framtida kompetensförsörjningen.

Åtgärder ska också vidtas för att ytterligare stärka jämställdheten inom riksdagen.

Sammanfattningsvis kan konstateras att de åtgärder som vidtagits inom det personaladministrativa området avses att ge effekt under den kommande femårsperioden när det gäller att säkerställa kompetensförsörjningen samt att öka förvaltningens förutsättningar för ett föredömligt arbete inom antidiskrimineringsområdet.

Inom det personaladministrativa området (PA-området) bedrivs strategiskt och operativt arbete för att riksdagsförvaltningen genom en god personalpolitik och god arbetsmiljö ska fortsätta att vara en attraktiv arbetsgivare.

PA-området handlar också om att sträva efter att rätt kompetens finns för att nå riksdagsförvaltningens mål och att förvaltningens chefer får stöd för att kunna utöva sitt ledarskap.

Yrkesgrupperna inom riksdagsförvaltningen är många och kompetensprofilerna skiftar inom organisationen. Centralt anordnas förvaltningssammansamma kompetensutvecklingsåtgärder bl.a. i form av introduktions-, språk- och chefsutbildningar. Den kompetensutveckling som sker på enhets- och kanslinivå avspeglar verksamhetens olika inriktningar.

I syfte att säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål har ett stort antal åtgärder genomförts under 2007.

²³ Rich document format Site Summary.

Arbetet inom PA-området är långsiktigt, och effekterna är svåra att identifiera på årsbasis. Verksamheten inom området ska ske enligt gällande lagar och avtal.

Mål för arbetet med kompetensförsörjning 2007

Målet för arbetet med kompetensförsörjning 2007 var att alla enheter skulle ha genomfört kompetensanalyser. Cirka 70 % av enheterna/kanslierna har påbörjat eller genomfört kompetensanalyser. Orsak till utebliven måluppfyllelse bedöms vara bristande förståelse/motivation för nyttan av kompetensanalyser.

Under 2008 är avsikten att dels finna former för att följa upp erfarenheterna och de långsiktiga effekterna av kompetensanalyserna och utvecklingsplanerna, dels att med stöd av ledningens tydliga efterfrågan nå målet att samtliga enheter har genomfört kompetensanalyser.

Strategiskt viktiga satsningar under 2007

Nedan redogörs för de viktigaste strategiska satsningarna inom det personaladministrativa området som har genomförts under 2007.

En *översyn av rekryteringsprocessen* har påbörjats. En del av det handlar om införande av elektroniska ansökningsformulär. Syftet med det är att effektivisera administrationen och underlätta urvalet i rekryteringen.

Ett *nytt chefsutvecklingsprogram* har tagits fram för alla chefer inom riksdagsförvaltningen i syfte att stärka cheferna i deras ledarroll. Genomförandet kommer att inledas under våren 2008.

En *ny arbetsmiljöpolicy* har tagits fram där det framgår vad systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) innebär. I samarbete med företagshälsovården genomfördes i maj och september en utbildning för samtliga chefer kring SAM. Utbildningen var ett led i riksdagsförvaltningens arbetsmiljöarbete och en förberedelse till formalisering av uppgiftsfördelning inom det systematiska arbetsmiljöarbetet. Uppgiftsfördelningen har inletts inom delar av RDF och beräknas vara helt genomförd under 2008.

Med utgångspunkt i riksdagsförvaltningens värdegrund,²⁴ som utgör en gemensam etik för förvaltningen, och de aktuella antidiskrimineringslagarna omfattar *riksdagsförvaltningens antidiskrimineringsarbete* jämställdhetsfrågor, tillgänglighetsfrågor samt andra diskrimineringsgrunder såsom etnisk bakgrund, trosuppfattning, sexuell läggning, könstillhörighet och ålder.

Inom *jämställdhetsområdet* har 2006 års jämställdhetsplan utvärderats och en ny plan för 2008 har utarbetats.

Som ett försök att hitta en metod för att bättre följa upp och mäta kompetensutvecklingsinsatser inom riksdagsförvaltningen har en enhet under 2007 redovisat antal timmar och kostnader för enhetens kompetensutveckling.

²⁴ Fastställdes i juni 2006, dnr 230-2932-05/06.

Redovisningen har dock inte varit tillräcklig för att ge nödvändig information om eventuella olikheter i bedömningen av mäns och kvinnors kompetensutvecklingsbehov. Därför fortsätter redovisningen under 2008 och kompletteras med variabeln kön. Redovisningen kopplas till jämställdhetsplanen där ett av målen är att följa upp kvinnors respektive mäns tillgång till och användning av kompetensutveckling. Ambitionen är att fler enheter ska omfattas av metoden på sikt och att man på så sätt ska förhindra en mellan könen ojämn fördelning av kompetensutvecklingsresurserna.

För att öka kunskapen om *mångfald* samt underlätta att antidiskrimineringsperspektivet integreras i verksamheten har man bland förvaltningens medarbetare värvat kontaktpersoner som bildar ett nätverk.

Nätverket startade i december 2007 varför det är för tidigt att se effekterna av kontaktpersonernas arbete. Kontaktpersonerna ska vara katalysatorer/bollplank för chefer och medarbetare i mångfaldsfrågor samt delta i arbetet som leder till att förvaltningen identifierar inkluderande och exkluderande mekanismer i arbetsprocesserna.

Förvaltningen har även berett praktikplatser för personer med funktionsnedsättningar och för personer som har invandrat till Sverige. Syftet har varit att bidra till att praktikanterna ska få arbetserfarenheter som på sikt ska underlätta för dem att få en anställning. För fyra personer har praktiken lett till visstidsanställning inom riksdagsförvaltningen.

Nedan redovisas en verksamhetsöversikt och måluppfyllelse för respektive område.

2.6 Stöd till arbetet i kammare och utskott

Mål: *Med hög kompetens säkerställa att riksdagen kan fullgöra sina uppgifter enligt regeringsformen och riksdagsordningen.*

För att kunna redogöra för måluppfyllelsen har följande särskilt beaktats:

- att kammarens och utskottens arbete har kunnat utföras i enlighet med regeringsformen (RF), riksdagsordningen (RO) och gällande praxis
- att stödet till ledamöterna inom detta område har varit gott (serviceenkät).

Område	Uppföljning	Mål/mått
Stöd till arbetet i kammare och utskott	Statistik	Volymen avklarad
	Ledamotsenkät	Nöjdhet (NKI)
	Annan uppföljning	Klarat ålagda uppgifter

Sammanfattande måluppfyllelse

Sammanfattningsvis har riksdagsförvaltningen under 2007 säkerställt att riksdagen kunnat fullgöra sina uppgifter enligt RF och RO. Detta har uppnåtts bl.a. genom att med rätt kompetens svara för den planering och det stöd till arbetet i och runt kammaren och utskotten som krävs för att riksdagsarbetet ska kunna genomföras inom givna ramar och efter ledamöternas krav. Bland

annat har samtliga dokument från riksdagstrycket distribuerats så att kammarens och utskottens arbetsplaner har kunnat hållas.

Den serviceenkät som besvarats av ledamöterna har givit ett gott resultat, med ett genomsnittligt NKI för samtliga 68 servicefunktioner på 75.

När det gäller arbetet i kammarkansliet och utskottskanslierna präglades riksmötet 2006/07 på många sätt av valet och regeringsskiftet. Kammarens och utskottens verksamhet styrs primärt av bestämmelserna i RF och RO. Resultaten av kammarens och utskottens verksamhet bör därför i första hand relateras till dessa bestämmelser.

För kammarens del finns inte några kända fall där bestämmelserna åsidosatts. Kammarkansliet som ansvarar för verksamheten i och kring kammaren har i 2007 års serviceenkät fått ett betydligt högre NKI (92) jämfört med 2005 (82) vilket får tolkas som att kansliets service bedöms vara mycket god.

Tabell: NKI ledamöter

	2007	2005
Kammarkansliet	92	82
Utskottskanslierna och EU-nämnden	91	96

Utskottskansliernas arbete styrs till helt övervägande del av utskottens ärendehantering liksom av utskottens insatser i fråga om uppföljning och utvärdering samt forsknings- och framtidsfrågor m.m. Det finns i modern tid inga kända fall där bestämmelser i RF och RO har åsidosatts. När det gäller kvaliteten på utskottens betänkanden m.m. finns det i dag inget sätt att mäta denna. Med tanke på den granskning som t.ex. utskottens betänkanden utsätts för av bl.a. Regeringskansliet finns det dock inte någon anledning till någon annan bedömning än att betänkandena svarar mot mycket högt ställda krav.

I 2007 års serviceenkät har utskottskanslierna ett genomsnittligt NKI på 91. Även om detta är något lägre än i 2005 års enkät (NKI 96) är det ändå en mycket hög nivå, vilket får tolkas som att ledamöterna i hög grad är nöjda med det stöd som de får av utskottens kanslier.

Arbetet i och kring kammaren

Riksdagens verksamhet har bedrivits i enlighet med bestämmelserna i regeringsformen, riksdagsordningen och gällande praxis. *Centralkansliet*, som ingår i kammarkansliet, ansvarar för det löpande arbetet i kammaren och planeringen av riksdagsarbetet under riksmötet och valperioden samt för granskning av interpellationer, frågor, motioner m.m. Planeringen av arbetet under ett riksmöte ska tillse att nödvändiga beslut fattas i rätt tid och ordning, att utrymme finns för oförutsedda aktiviteter och att arbetsbelastningen är rimlig. Planeringen syftar också till att underlätta ledamöternas planering av sitt eget arbete och ska även se till att ledamöterna ges utrymme för aktiviteter utanför riksdagen, t.ex. för arbete i valkretsen.

Antalet inkomna propositioner, skrivelser samt motioner har främst som en följd av regeringsskiftet varit färre än vid övriga riksmöten som tabellen nedan

omfattar, det vill säga fr.o.m. riksmötet 2002/03. I konsekvens med detta har också antalet utskottsbetänkanden varit färre liksom antalet reservationer i utskottsbetänkanden. Detsamma gäller antalet vöteringar med rösträkning.

När det gäller antalet plenitimmer för riksmötet 2006/07 ligger den totala plenitiden över genomsnittstiden för den redovisade perioden, även om tiden för ärendebehandling har minskat. Det är framför allt tiden för interpellationsdebatter som ökat; den ligger på den högsta nivån för den redovisade perioden. Detta är en konsekvens av att antalet interpellationer varit stort. Under augusti och september 2007 bedrevs dessutom en försöksverksamhet med interpellationsdebatter; 56 interpellationer inkom. Dessa debatterades vid fyra sammanträden som hölls under sommaren. December och mars har varit de månader som haft mest plenitid.

Drygt en tredjedel av plenumen har varit kvällsplenium. Planeringen av kammararbetet har fungerat väl under riksmötet, men ökningen av plenitid för interpellationsdebatter kan, om tendensen fortsätter, försvåra planeringen framöver.

Fler skriftliga frågor har lämnats in jämfört med första riksmötet efter valet 2002 och riksmötet 2003/04, även om de varit färre än under de senaste två mellanvalsåren.

Tabell: Ärenden (antal)

	2006/07	2005/06	2004/05	2003/04	2002/03
<i>Inkomna²⁵ till riksdagen</i>					
Interpellationer	695 ²⁶	479	688	551	417
Skriftliga frågor	1 658	2 144	2 197	1 616	1 375
Propositioner och skrivelser	133	216	178	181	151
Motioner	2 617	4 824	4 167	3 991	3 538
Faktapromemorior	118	118	83	126	97
<i>Beslutade i kammaren</i>					
Utskottsbetänkanden	256	428	325	294	257
Utskottsutlåtanden	9	-	-	-	-
<i>Övrigt</i>					
Kammarsammanträden	136	142	141	131	121
Plenitimmer	644	680	730	602	550
Vöteringar	529	912	766	884	835

En särskild funktion inom kammarkansliets sekretariat svarar för *samordning av EU-arbetet i riksdagen*²⁷. Kammarkansliet tar emot EU-dokument såväl från Regeringskansliet som från EU:s institutioner och ansvarar för att grundläggande skriftlig information om EU-frågor når ut till utskotten och EU-

²⁵ Det finns propositioner och betänkanden som är behandlade i utskott men inte beslutade i kammaren samma riksmöte.

²⁶ Varav 56 interpellationer väckta under försöksverksamheten med interpellationer i augusti–september 2007.

²⁷ Inte att förväxla med EU-nämnden som är ett politiskt samrådsorgan. Regeringen samråder med nämnden om regeringens position inför beslut i ministerrådet.

nämnden. Vidare antecknas uppgifter om riksdagens hantering av olika EU-frågor i den gemensamma databasen för nationella parlament, IPEX²⁸.

Under året präglades arbetet av riksdagens förändrade arbetsformer för EU-frågor och de nya rutiner som det förde med sig. 2007 arrangerade EU-samordningen även ett interparlamentariskt tjänstemannaseminarium på temat klimatförändringar. En serie lunchdiskussioner med anledning av att Romfördraget fyllde 50 år genomfördes också.

Inkomna EU-dokument diarieförs i ett särskilt EU-diarium. Sammanlagt inkom under året 1 307 EU-dokument, att jämföra med 1 168 stycken under år 2006. Regeringen avlämnade 118 faktapromemorior och 3 remissvar på kommissionsdokument till riksdagen under riksmötet 2006/07.

Under 2007 hölls 58 formella rådsmöten i EU från vilka 31 återrapporter inkom inom föreskrivna fem arbetsdagar. Övriga kom in för sent eller inte alls. Riksdagens nya hantering av EU-dokument har föranlett att utskott numera kan avge utlåtanden, samtliga baserade på dokument från Europeiska kommissionen. För vissa av dessa har svar inkommit från kommissionen.

Riksdagens representant vid EU:s institutioner rapporterar skriftligen och muntligen till EU-samordningsfunktionen. Under 2007 avlämnades 13 skriftliga rapporter som publicerades på intranätet. Sammanfattningsvis uppmärksammas EU-frågor alltmer vilket har inneburit att mer arbetstid i riksdagen ägnas åt EU-arbete. Framför allt har utskottens arbete med EU-frågor ökat i omfattning i och med att överläggningar hålls i utskotten och utlåtanden över EU-dokument skrivs.

Protokollskansliet, som också ingår i kammarskansliet, svarar för att det vid kammarens sammanträden förs fullständiga protokoll. Samtliga snabbprotokoll under riksmötet 2006/07 var upprättade enligt fastställt mål, dvs. senast på morgonen dagen efter sammanträdet.

Under 2007 upprättades 139 snabbprotokoll från lika många kammarsammanträden, 44 stenografiska uppteckningar från sammanträden med EU-nämnden, 44 stenografiska uppteckningar från utskottsutfrågningar, 5 uppteckningar från utskottens överläggningar med regeringen i EU-frågor samt 2 uppteckningar vid seminarier i utskottens regi.

Arbetet vid utskottens och EU-nämndens kanslier

Utöver följderna av regeringsskiftet har utskottens och därigenom utskottskansliernas arbete i betydande grad präglats av de förändringar i uppgifter och arbetssätt som följt av de beslut som riksdagen fattat med anledning av Riksdagskommitténs förslag. Det gäller dels behandlingen av EU-frågor, dels arbetet med forsknings- och framtidsfrågor samt uppföljning och utvärdering.

Antalet behandlade ärenden har minskat för utskotten. Det har i sin tur lett till en minskad arbetsbelastning i denna del. Samtidigt innebär alltid ett regeringsskifte i sig en extra påfrestning på utskottsorganisationen på grund av en

²⁸ Interparliamentary EU Information Exchange.

stor andel nya utskottsledamöter, de ökade kraven på introduktion och vägledning i utskottsarbetet samt i många fall förändringar i arbetssätt m.m. Som en följd av regeringsskiftet har dessutom ärendehantering varit mer koncentrerad i tiden än vad som är normalt. Det innebär bl.a. att arbetsbelastningen varit osedvanligt hög under slutet av såväl höstsessionen som vårsessionen.

I fråga om arbetet med EU-frågor gäller en ny ordning sedan den 1 januari 2007. Den innebär att kammaren ska remittera vissa EU-dokument till ansvarigt utskott. Utskottet ska granska dokumentet och därefter redovisa resultatet av sin granskning i ett utlåtande till kammaren. Vidare innebär den nya ordningen att regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor rörande EU-arbetet som utskotten bestämmer.

I samband med beslutet om ny ordning för EU-frågor har dessutom riktlinjer lagts fast i syfte att utveckla utskottens och riksdagens arbete med dels forsknings- och framtidsfrågor, dels uppföljning och utvärdering. För att riksdagens beslut med anledning av Riksdagskommitténs förslag ska kunna genomföras har utskotten tillförts nya resurser. Det har dels skett genom att nya tjänster inrättats i utskottsorganisationen, dels genom personalförstärkningar vid utredningstjänsten som ska utgöra ett stöd till utskottens arbete med i första hand forsknings- och framtidsfrågor.

De enskilda utskottens verksamhet redovisas i respektive utskotts verksamhetsberättelse. Redovisningen görs per riksmöte och återfinns i det bundna riksdagstrycket. I verksamhetsberättelserna finns, förutom rent kvantitativa uppgifter, information om vilka ärenden som har behandlats och om t.ex. utskottsutfrågningar, studiebesök och resor, arbetet med uppföljning och utvärdering och mottagande av internationella besök.

Under riksmötet 2006/07 behandlade utskotten sammanlagt 115 propositioner²⁹, 21 skrivelser från regeringen och 41 framställningar och redogörelser från Riksrevisionens styrelse och riksdagsorgan³⁰. Jämfört med riksmötet 2005/06 innebär det en minskning av antalet propositioner med 46 % och för samtliga ärenden en minskning med 41 %. Antalet *behandlade* motionsyrkanden uppgick till 5 303, vilket är drygt 12 500 färre än antalet behandlade motionsyrkanden föregående riksmöte. Det är dessutom betydligt färre än under riksmötet *väckta* motionsyrkanden. Skälet till att antalet behandlade motionsyrkanden understiger antalet väckta är att utskotten har valt att skjuta upp behandlingen av yrkanden till kommande riksmöten under valperioden.

Det minskade antalet ärenden återspeglas också i det antal betänkanden som utskotten avlämnade. Under riksmötet uppgick detta antal till 266. Det kan jämföras med riksmötet 2005/06 då utskotten avlämnade 426 betänkanden till kammaren. Totalt hölls det 587 utskottssammanträden. Av dessa utgjordes 45 av offentliga utfrågningar. Av de offentliga utfrågningarna sva-

²⁹ Budgetpropositionens bilagor, som har remitterats till flera utskott, har i detta sammanhang var och en räknats som en proposition.

³⁰ Exempelvis JO, riksdagsstyrelsen och Riksbanken.

rade konstitutionsutskottet för närmare en tredjedel eller 14 stycken. Konstitutionsutskottets förhållandevis stora antal offentliga utfrågningar hänger samman med utskottets utfrågningar i samband med granskningen av statsrådets tjänsteutövning.

Den totala sammanträdestiden för utskotten uppgick till 594 timmar. Jämfört med föregående riksmöte innebär det att sammanträdestiden har minskat med knappt 100 timmar. Minskningen av sammanträdestiden är dock inte proportionell mot det minskade antalet behandlade ärenden. En av förklaringarna till detta är utskottens nya uppgifter när det gäller behandlingen av EU-ärenden. Under riksmötet 2006/07 har utskotten sålunda avgett 10 utlåtanden över EU-dokument som remitterats till utskotten. Utskotten har dessutom vid 25 tillfällen haft överläggningar med företrädare för regeringen i olika EU-frågor. Till detta kommer de informationsmöten med deltagande av företrädare för Regeringskansliet som utskotten håller mer eller mindre regelbundet.

Utöver utskottens protokollförda sammanträden tillkommer andra typer av möten, som seminarier och konferenser m.m., som utskotten anordnar. Även om direkta jämförelser med tidigare år inte är möjliga, bl.a. beroende på att mötena kategoriseras något olika av utskotten, finns det tecken på att denna typ av icke direkt ärenderelaterad verksamhet har ökat i omfattning under senare år.

Utskottens mer systematiska arbete med forsknings- och framtidsfrågor liksom med uppföljning och utvärdering är en ytterligare förklaring till att sammanträdestiden inte har minskat i samma grad som antalet behandlade ärenden.

De uppföljningar och utvärderingar som slutförts under riksmötet 2006/07 har bl.a. avsett Riksbankens penningpolitik perioden 1995–2005, kvittningsregeln för nystartade företag samt Sveriges deltagande i EU:s biståndspolitik. Till detta kommer de uppföljningsinsatser som genomförs som offentliga eller interna utfrågningar eller som en del i utskottens ordinarie ärendeberedning.

Utskottens utrikes resor sker numera oftast i mindre delegationer. Sett över de senaste valperioderna har detta inneburit ett ökat antal resor. Under valperioderna finns det dock betydande variationer i resandet. Vanligtvis är antalet resor färre under det första och det sista riksmötet i valperioden.

För riksmötet 2006/07 redovisar utskotten 33 utrikes studieresor, vilket är 6 fler än under 2005/06. Det främsta skälet till ökningen är utskottens återhållsamhet när det gäller resor under det sista riksmötet i valperioden. Härutöver har utskotten gjort 11 inrikes resor och ett flertal studiebesök i Stockholmstrakten. De inrikes resorna är betydligt färre än under riksmötet 2005/06. En annan uppgift för utskotten är att ta emot utländska besök. Från utskotten har det redovisats 55 sådana besök. Jämfört med föregående riksmöte är detta en minskning, men sett över tiden har den ökade internationaliseringen lett till större antal studiedelegationer m.m. till den svenska riksdagen. Till detta kommer ett antal besök som kanslierna helt ansvarar för.

Ett viktigt inslag i utskottens arbete är att till sammanträdena kunna behandla utkast till betänkanden som producerats av utskottskansliet. Dessa

utkast trycks inom riksdagsförvaltningen. Utvecklingen av denna produktion har varit följande:

Tabell: Tryckta utkast till betänkanden och snabbprotokoll 2003–2007 (antal miljoner sidor)

	2007	2006	2005	2004	2003
Utkast till betänkanden	3,7	4,9	5,2	4,8	4,6
Snabbprotokoll	7,4	6,5	8,0	8,9	8,9

Den kraftiga minskningen är i första hand avhängig det totalt sett minskade antalet ärenden som behandlats av utskotten. En bidragande orsak torde dessutom vara att framför allt suppleanterna i utskotten i ökad utsträckning nöjer sig med att få utkastet i elektronisk form och därför avstår från papperskopior.

Under riksmötet har dessutom arbetet med uppföljning och utvärdering intensifierats. Till detta kommer att det i utskotten, i enlighet med Riksdagskommitténs förslag, har börjat introduceras ett mer systematiskt arbete med forsknings- och framtidsfrågor.

EU-nämnden är ett organ för parlamentarisk kontroll av regeringens arbete i EU. EU-nämndens verksamhet för riksmötet 2006/07 redovisas liksom för tidigare riksmöten i Riksdagens årsbok och i EU-nämndens verksamhetsberättelse. Under riksmötet 2006/07 har EU-nämnden hållit 41 protokollförda sammanträden under sammanlagt 88 timmar. I dessa siffror ingår inte det ökande antalet s.k. skriftliga samråd och inte heller det stora antal utländska besök som EU-nämnden tar emot varje år. Pressmeddelanden har publicerats såväl inför som efter varje sammanträde. Pressmeddelandena efter sammanträdena publiceras sedan ett par år tillbaka också på engelska.

Antalet sammanträden och utskick och därmed också pressmeddelanden och stenografiska uppteckningar har minskat något i förhållande till föregående riksmötesår. Under 2006/07 har regeringen informerat och samrått med EU-nämnden inför sammanlagt 65 ministerrådsmöten (inklusive informella ministermöten och Europeiska rådets möten).

Sedan den 1 januari 2007 gäller nya former för riksdagens arbete med EU-frågor. I samband med samrådet har EU-nämnden tagit del av protokollsutdrag över utskottens överläggningar med regeringen i EU-frågor. Vidare har EU-nämnden också i sin verksamhet kunnat beakta utlåtanden från olika utskott över EU:s grön- och vitböcker.

EU-nämnden har under riksmötet fortsatt på den tidigare inslagna vägen med öppna sammanträden med statsministern inför och i förekommande fall efter Europeiska rådets möten, vilka numera äger rum minst fyra gånger om året. Den internationella verksamheten och samarbetet med andra länders parlamentariska EU-organ har under riksmötet ökat i omfattning.

Riksdagstrycket

En viktig förutsättning för det parlamentariska arbetet är de tryckta riksdagsdokumenten, *riksdagstrycket*. Antalet trycksidor uppgick under riksmötet 2006/07 till ca 59 100, vilket var en kraftig minskning (36 %) jämfört med föregående riksmöte. Detta är normalt året efter ett val, särskilt om det inneburit regeringsskifte.

Tabell: Riksdagstrycket (antal trycksidor)

År	Prop.	Mot.	Bet.	Prot.	Övrigt	Totalt
2002/03	21 100	13 000	15 900	9 800	11 400	71 200
2003/04	21 400	13 500	20 100	10 000	12 300	77 300
2004/05	20 900	14 300	19 450	15 800	9 300	79 750
2005/06	26 500	17 500	26 800	11 600	11 000	93 400
2006/07	17 600	7 500	14 100	11 500	8 400	59 100

Särredovisning för riksdagstrycket

Nedan sker en särredovisning³¹ av de kostnader som kan hänföras till intäkterna från försäljningen av riksdagstrycket. Dessa intäkts- och kostnadsuppgifter avser dock inte riksmötet 2006/07 utan verksamhetsåret 2007.

Den stora minskningen i tryckvolymen syns även för denna period avseende såväl kostnader som intäkter. Minskningen för såväl produktions- som distributionskostnader beror på den kraftigt minskade volymen tryckta sidor.

³¹ Enligt 7 kap. 7 § föreskrift (RFS 2006:10) om tillämpning av lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Tabell: Särkostnader och intäkter avseende riksdagstrycket (tusental kronor)

	2007	2006	2005
Intäkter			
Prenumerationer	4 346	6 188	4 110
Lösnummer	2 913	4 467	5 612
Summa	7 259	10 655	9 722
Kostnader³²			
Löner ³³	-1 717	-1 656	-1 536
Produktion ³⁴	-5 416	-8 999	-9 104
Distribution	-1 328	-1 974	-2 000
Summa	-8 461	-12 629	-12 640
Anslagstillskott	-1 202	-1 974	-2 918

2.7 Stöd och service till ledamöter, partigruppkanslier och vissa riksdagsorgan

Mål: Inom givna ramar och bestämmelser tillhandahålla resurser och service av hög kvalitet till ledamöternas, kammarens, utskottens och förvaltningens verksamheter samt till partigrupperna och deras kanslier.

I syfte att uppnå detta mål tillhandahåller riksdagsförvaltningen beslutsstöd i form av utredningar och faktaunderlag, resurser i form av bl.a. ändamålsenliga lokaler, driftsäkert IT-stöd och service inom ett flertal områden, exempelvis administrativt ledamötsstöd, bevakning och friskvård samt tillgång till barnomsorg för ledamöterna.

För att kunna redogöra för måluppfyllelsen har nedanstående särskilt beaktats:

- att de utredningar som genomförts av riksdagens utredningstjänst har levererats inom given tid och med rätt kvalitet (serviceenkät, annan uppföljning)
- att omvärldsbevakning och informationsförsörjning till riksdagsledamöterna har fungerat bra (serviceenkät, annan uppföljning m.m.)
- att andelen ledamöter som är nöjda med den service Riksdagsbiblioteket erbjuder har ökat (serviceenkät)
- att stödet och servicen till ledamöterna och till de anställda vid partigruppernas kanslier inom de olika verksamhetsområdena har varit tillfredsställande (serviceenkäter)

³² Direkta kostnader.

³³ Lönekostnaderna baseras på fyra årsarbetskrafter.

³⁴ Kostnaderna för produktion och distribution motsvarar volymen försålda riksdagstryck.

- att antalet ledamöter som själva registrerar sina reseräkningar i reseräkningssystemet har ökat (statistik, färre fel)
- att arbetet med energibesparingsarbetet har fortsatt och inneburit en fortsatt minskning av fjärrvärmens (statistik)
- att 80 % av samtalen till IT:s helpdesk har besvarats inom 60 sekunder
- att introduktionsutbildning i IT för nyanställda har genomförts varje månad
- att uppföljningen av partistödet har genomförts.

Område	Uppföljning	Mål/mått
Stöd och service till ledamöter och partigruppskanslier m.fl.	Ledamotsenkät	Nöjdhet (NKI)
	Enkät till partikanslierna	Nöjdhet (NKI)
	Uppföljning av partistödet	Efterlevnad

Väl fungerade service – utredningar och faktaunderlag

Sammanfattande måluppfyllelse

Riksdagens utredningstjänst har under året tillsammans med Riksdagsbiblioteket bidragit med utredningar och övriga faktaunderlag främst till ledamöter, partikanslier och utskott men även till den övriga riksdagsförvaltningen och andra parlament.

De utredningar som har producerats under året har tagits emot väl av uppdragsgivarna. Detta har säkerställts bl.a. genom att utredningstjänsten fått positiv återkoppling, förutom i serviceenkäterna även från utskottskanslierna.

De anställda vid partigruppernas kanslier är till stor del nöjda eller mycket nöjda med utredningstjänsten; NKI har ökat från 66 till 85 sedan 2004. Givet att alltmer av utredningstjänstens arbete går åt till utredningar åt partigruppernas kanslier är detta ett tillfredsställande resultat.

Såväl ledamöter som anställda vid partigruppernas kanslier är mycket nöjda med den service de får från Riksdagsbiblioteket. Målet med fler nöjda ledamöter nåddes med god marginal eftersom resultatet visar att 96 % av de svarande är nöjda eller mycket nöjda med Riksdagsbibliotekets service, en ökning med 30 procentenheter sedan 2005.

Tabell: NKI, ledamöter

	2007	2005
Utredningstjänsten, RUT	83	85
Riksdagsbiblioteket	96	66

Tabell: NKI, anställda vid partigruppskanslierna

	2007	2004
Utredningstjänsten, RUT	85	66
Riksdagsbiblioteket	95	65

Utredningar och faktaunderlag

Riksdagens utredningstjänst har under året haft 2 452 uppdrag. Av dessa var ett antal uppdrag registrerade på två sektioner och ett mindre antal uppdrag registrerade på tre sektioner. Detta kan jämföras med 2 346 utredningar år 2006 och 2 705 utredningar år 2005. Minskningen i antalet utredningar över tiden är en naturlig följd av utvecklingen mot mer komplicerade uppdrag med fler frågeställningar per uppdrag.

Tabell: Utredningar (antal)

	2007	2006	2005	2004
Utredningar till partikanslier	1 184	1 232	1 260	1 121
Utredningar till ledamöter	934	825	1 141	1 103
Utredningar till utskott	25	26	39	50
Utredningar till övriga riksdagsförvaltningen	58	54	81	70
Utredningar till övriga parlament ³⁵	220	178	162	168
Övriga utredningar ³⁶	31	31	22	56
Totalt	2 452	2 346	2 705	2 568

Utredningstjänsten har under 2007 bedrivit ett aktivt arbete i syfte att säkerställa och utveckla kvaliteten i utredningsarbetet. En intern checklista för kvalitetssäkring av utredningsarbetets olika faser samt en uppdragspolicy har tagits fram. Syftet med policyn är att utveckla samarbetet med partigruppkanslierna och andra uppdragsgivare. En temadag med fokus på objektivitet i utredningsarbetet har hållits. Fortlöpande arrangeras också seminarier om aktuella frågor.

I syfte att utveckla samarbetet med partigruppkanslierna och få återkoppling på levererade utredningars kvalitet har utredningstjänsten även presenterat och diskuterat utredningsarbetet med samtliga partigruppkanslier. Samtalen med utskottkanslierna visade att man är nöjd med det stöd som utredningstjänsten har lämnat under året.

Utredningstjänstens promemorior används allt oftare både i den politiska debatten och i olika mediesammanhang. Utredningstjänstens arbete har inte bara bidragit till att förbättra informationen i olika politiska sakfrågor utan också gjort den mer tillgänglig. Genom att utredningstjänsten uppmärksammas i medierna har man i viss mån bidragit till ett ökat intresse för det arbete som bedrivs i riksdagen.

Genom en omorganisation som genomfördes under året har Riksdagsbiblioteket för varje sektion vid utredningstjänsten en eller flera utsedda kontaktbibliotekarier som samarbetar med och förser utredningstjänsten med faktaunderlag.

³⁵ Nationella parlament, ej Europaparlamentet.

³⁶ MEP, info-pm, Europaparlamentet, Europarådet, Statsrådsarvodesnämnden och Valmyndigheten, f.d. ledamöter m.fl.

Böcker, tidskrifter, artiklar, dagstidningar, nyhetstelegram och faktadatabaser inom utskottens ämnesområden i tryckt och elektronisk form har förvärvats under året. Det tryckta materialet finns i biblioteket, men också i klubbrum och på andra ställen i riksdagens lokaler. E-böckerna och e-tidskrifterna nås via intranätet.

Det är främst inom ämnesområdena juridik, statskunskap, politik, internationella relationer, samhälls- och rättsvetenskap som förvärven sker. Andra viktiga områden är sociologi, utbildning och historia. Under de senaste åren har stor vikt också lagts på nationalekonomi, ekonomisk politik och finansväsen. Riksdagskommitténs och Genomförandegruppens uppdrag har medfört att bevakningen av forskningsinformation har ökat.

Väl fungerande ledamotsstöd – resor, arvoden och pensioner

Sammanfattande målpuppfyllelse

Sammanfattningsvis kan konstateras att ledamöterna är nöjda med den administrativa service som tillhandahålls. Betyget som gäller servicen kring utbetalning av resekostnadsersättning har förbättrats relativt mycket, NKI har ökat med ca 12 enheter.

Tabell: NKI, ledamöter

	2007	2005
Rutiner kring reseräkningar	78	66
Rutiner kring och utbetalning av arvoden	88	90
Information om ekonomiska villkor	62	71

Byte av resesystem och förenklade regler genom exempelvis införande av ”Stockholmstraktamente” kan ha haft betydelse här.

Målet att 75 % av ledamöterna själva ska registrera sina reseräkningar i resesystemet uppnåddes inte riktigt. Dock skedde en viss ökning jämfört med 2006, då drygt 50 % av ledamöterna registrerade sina reseräkningar själva.

Resor och arvoden

Under året har ett antal aktiviteter genomförts i syfte att ge administrativt stöd till ledamöterna.

Ett exempel på detta är den vägledning som erbjöds ledamöterna inför den årliga självdeklarationen. Informationen var en komplettering till den kontrolluppgift som ledamöterna fått. Den innehöll även exempel på rättsfall och information om olika avdrag som kunde begäras. I det webbaserade resesystemet har ledamöterna möjlighet att själva registrera sina reseräkningar, vilket 66 % av ledamöterna gjort under året. Målet, 75 %, uppnåddes således inte till fullo. Syftet med egenrapportering är att effektivisera administrationen och att ge resenären möjlighet till bättre kontroll över sina resor. För att öka antalet ledamöter som registrerar själva har flera utbildningsinsatser genomförts under året. Det har också skapats ett särskilt ”resetorg” på intranä-

tet. Resetorget innehåller regler, råd och information om rutiner kring tjänstesor. Totalt har ca 10 000 reseräkningar som rör ledamöternas resor handlagts inom förvaltningen 2007. Detta är en betydande minskning mot förgående års 17 000 reseräkningar.

Under året genomfördes en upphandling av resebyrå, vilket ledde till byte av leverantör fr.o.m. den 1 juli 2007. Resebyråbytet har genomförts på ett tillfredsställande sätt.

Inkomstgarantier och pensioner

Under anslag 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ingår utgifterna för ledamöternas förmåner i form av inkomstgarantier och pensioner. Under 2007 utbetalades ca 120 miljoner kronor³⁷ till f.d. riksdagsledamöter och f.d. ledamöter i Europaparlamentet eller efterlevande anhöriga.

Stöd och service till anställda vid partigruppernas kanslier

Under året har riksdagsförvaltningen vid tre tillfällen genomfört introduktionsutbildning för nyanställda vid partigruppernas kanslier i riksdagen. Utbildningen har omfattat fyra introduktionspass med fokus på arbetet i kammar och utskott. Riksdagsförvaltningens service till partigruppernas kanslier i form av lokaler, IT-utrustning, säkerhetsfrågor och friskvård har också tagits upp. I ett av passen gavs information om kunskapsförsörjning i riksdagen från bl.a. utredningstjänsten och biblioteket.

En nyproducerad skrift, *Lathund för politiskt anställda på partikanslierna*, har också tagits fram under året. I handboken lämnas praktisk information om bl.a. lokaler, tillträdesregler, IT, friskvård och riksdagsförvaltningens organisation samt service till anställda vid partigruppkanslierna i riksdagen.

Under året gavs ett uppdrag (dnr 230-3365-06/07) till arbetsmarknadsutskottets kansli att kartlägga ansvarsfördelningen mellan partikanslierna i riksdagen och riksdagsförvaltningen. Detta med syfte att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan riksdagspartiernas kanslier och riksdagsförvaltningen inom olika områden, såsom arbetsmiljöfrågor och frågor om telefoni och IT-stöd. Även områden där ansvarsgränserna framstår som otydliga ska identifieras.

Ändamålsenliga lokaler – fastighetsverksamheten

Sammanfattande måluppfyllelse

Riksdagsförvaltningen har en omfattande fastighetsverksamhet. Under året har ett antal ombyggnads- och renoveringsarbeten påbörjats och avslutats. Ombyggnaden av en entré till ledamotshuset påbörjades under 2006 och har färdigställts under hösten 2007.

³⁷ Se även not 16, avsnitt 3.5 Tilläggsupplysningar och noter.

Som en del av det energibesparingsarbete som pågår har en utredning genomförts av förutsättningarna att använda sjövattnen för kylning av datahallar. Utredningen visar att detta är en kostnadsmässigt lönsam investering som även har en god inverkan på miljön. Ärendet handläggs nu i miljödomstolen.

För övrigt har det pågående energibesparingsarbetet inneburit en minskning av fjärrvärmeförbrukningen med ca 11 % från 2006.

Resultatet från de båda serviceenkäterna visar att det fortfarande kvarstår behov av förbättringsarbete.

En avvägning mellan behovet av moderna lokaler och bevarande av historiskt intressanta lokaler måste dock alltid göras, varför det torde vara svårt att uppnå total nöjdhet. Åtgärder för att förbättra inomhusmiljön och därmed även arbetsmiljön har dock hög prioritet.

Tabell: NKI, ledamöter

	2007	2005
Arbetsrum ³⁸	53	53
Sammanträdesrum ³⁹	45	44
Övernattningsbostäder	69	51
Internservicetjänsten	79	43

Tabell: NKI, anställda vid partigruppernas kanslier

	2007	2004
Arbetsrum	30 ⁴⁰	46 ⁴¹
Internservicetjänsten	86	17

För att underlätta åtgärdsplanering och prioritering har *internservicetjänsten* fungerat som en central för felanmälan inom riksdagen och för riksdagens hyresgäster. I och med detta har de åtgärdsansvariga haft en god överblick och statistik över de underhållsåtgärder som har behövts inom respektive fastighet. Under året har ca 2 100 ärenden inkommit till internservicetjänsten. Antal ärenden 2006 var 1 800 och för 2005 var siffran 1 510.

Nöjdheten med internservicetjänsten har ökat markant för de båda grupperna, vilket kan förklaras med att tjänsten var relativt ny vid den föregående mätningen.

Tillgängliga och representativa lokaler

Uthyrning och inhyrning av lokaler

Totalt upplåter riksdagsförvaltningen lokaler på 10 750 m² till olika hyresgäster⁴² vilket för 2007 gav en hyresintäkt på ca 18 miljoner kronor. Nedan sker

³⁸ Omfattar inredning, luft, temperatur, lokalvård, ljus och ljud.

³⁹ Omfattar ljus, möblering, ljud, temperatur, utrustning och luft.

⁴⁰ Omfattar inredning, luft, temperatur, lokalvård, ljus och ljud.

⁴¹ Omfattar luft, ventilation, temperatur, lokalvård, arbetsmiljö och belysning.

⁴² Varav ca 2 696 m² hyrs av Riksdagens ombudsmän (JO).

en särredovisning⁴³ av de kostnader som kan hänföras till intäkterna för uthyrning av lokaler i riksdagens fastigheter.

Tabell: Särkostnader och intäkter avseende fastighetsverksamheten (tusental kronor)

	2007
Intäkter	
Hyror ⁴⁴	17 653
Övriga intäkter	144
Summa	17 797
Kostnader⁴⁵	
Löner ⁴⁶	-1 186
Administration ⁴⁷	-54
Planerat underhåll ⁴⁷	-3 070
Felavhjälpande underhåll ⁴⁷	-609
Media ^{47, 48}	-1 266
Skötsel	-74
Summa	-6 259
Överskott	11 538

Detta är första året denna särredovisning sker i denna form. Då arbetet med att ta fram motsvarande kostnadsuppgifter för tidigare år är betydande lämnas inga jämförelsesiffror avseende tidigare års kostnader. Intäkterna har dock sjunkit markant, från 31 miljoner kronor 2005 respektive drygt 27 miljoner 2006 till årets 18 miljoner kronor, vilket till största delen beror på den reform om ledamöternas lägenheter i riksdagen som trädde i kraft den 2 oktober 2006.

Reformen innebar att ledamöternas ”Stockholmstraktamente” reducerades samtidigt som lägenheterna uppläts utan hyreskostnad. Detta grundar sig på ledamöternas tjänstgöringsförhållanden med tjänstestället i bostaden samt att riksdagsförvaltningen tillhandahåller övernattningsmöjlighet när ledamoten är på förrättning i Stockholm. Till följd av reformen minskade även det administrativa arbetet med hyresavisering m.m.

Riksdagsförvaltningens hyresintäkter för de kommersiella lokalerna, dvs. de lokaler som nyttjas av butiker och restauranger, sätts på marknadsmässiga grunder. De direkta kostnaderna, som redovisas nedan, är betydligt lägre än

⁴³ Enligt föreskrift (RFS 2006:10) om tillämpning av 7 kap. 7 § lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

⁴⁴ Avser hyresintäkter för kommersiella lokaler (butiker och restauranger) samt vissa bostäder samt uthyrning av lokaler till Medeltidsmuseet och Riksdagens ombudsmän (JO).

⁴⁵ Direkta kostnader.

⁴⁶ Lönekostnaderna baseras på två årsarbetskrafter.

⁴⁷ Kostnaderna har justerats med manuella beräkningar.

⁴⁸ Med media avses kostnader för el, vatten, gas och fjärrvärme.

intäkterna, vilket ger ett betydande överskott i fastighetsverksamheten för 2007. Årets överskott kan förklaras av att riksdagsförvaltningen inte har några kapitalkostnader för dessa fastigheter, vilket påverkar kostnaderna i stor utsträckning – inga påslag i form av OH-kostnader utan enbart särkostnader redovisas – samt att inga större kostnadsdrivande investeringar har skett i dessa fastigheter under året.

Inom riksdagens hus finns tillgång till större lokaler för offentliga utskottsutfrågningar och andra sammanträden.

Efterfrågan på dessa konferenslokaler har ökat kraftigt. Under året har ca 7 500 (föregående år ca 5 200) sammanträden redovisats, varav 37⁴⁹, liksom föregående år, offentliga utskottsutfrågningar. En förklaring till detta är att 2006 var ett valår, då det är vanligt att mötesverksamheten minskar i samband med valrörelse m.m. En annan förklaring till årets ökning av bokningar är att fler lokaler finns med i bokningssystemet.

Samtidigt som efterfrågan på konferenslokalerna totalt har ökat har bokningarna i de större lokalerna⁵⁰ minskat med ca 25 %, till 570 bokningar. Detta kan förklaras av striktare regler för uthyrning av dessa större lokaler, bl.a. av säkerhetsskäl.

I *Villa Bonnier* har 74 representationstillfällen genomförts under 2007. Det är en ökning av beläggningen med över 60 %, vilket till stor del förklaras av en ökning av antalet behöriga värdar för representation i Villa Bonnier. Målet var att öka beläggningen med 10 % per år. År 2006 respektive 2005 bokades 45 representationstillfällen.

Även en viss *inhyrning* av lokaler sker, motsvarande 3 226 m² för kontorsändamål och 3 053 m² för lager.

Tillgängligheten till riksdagens lokaler är viktig, och för att underlätta detta samt bidra till god arbetsmiljö för riksdagsledamöter och anställda inom riksdagen har ett arbete påbörjats med att se över riksdagens entréer. Under året har ledamotsbyggnadens entré byggts om.

För att ytterligare lägga vikt vid tillgänglighet i alla dess former har en tillgänglighetspolicy fastställts för förvaltningen. En handlingsplan har utarbetats för att säkerställa att behövliga åtgärder vidtas.

Nya och ändamålsenliga sammanträdes- och konferenslokaler

När sessionssalarna för riksdagens utskott planerades inför återflyttningen till Helgeandsholmen 1983 förutsattes att utskottsmötena skulle vara slutna. Under de senaste åren har stora förändringar skett med öppna utskottssammanträden dit allmänheten har tillträde, vilket ställer nya krav på lokalerna.

⁴⁹ Varav fyra var offentliga EU-nämndsmöten.

⁵⁰ Exempelvis Första- och Andrakammarsalarna samt Skandiasalen.

Kraven på bl.a. tillgänglighet och säkerhet gör nuvarande sessionssalar olämpliga för de öppna utskottssammanträdena.

Ett växande behov av information från riksdagen ställer krav på lokaler för hearingar och internationella konferenser som ligger utanför det ”skalskydd” som omger riksdagens hus. Lokaler behövs som klarar att ta emot större grupper som är rullstolsburna. Det interparlamentariska samarbetet med bl.a. utskottskonferenser inom EU förutsätter tolkutrymmen.

Det projekt som för närvarande pågår, och som avser byggandet av nya sammanträdes- och konferenslokaler på området Puckeln, är nu inne i en intensiv beredningsfas.

IT-stöd med hög driftsäkerhet och tillgänglighet

Sammanfattande måluppfyllelse

Den nya hemutrustningen för ledamöterna har fungerat väl. Tillgängligheten till de för verksamheten centrala applikationerna har varit hög. Avbrotten i kammaren på grund av tekniska problem har minskat, och under året skedde ingen ajournering på grund av att tekniken inte fungerade.

En tidigareläggning av utbytet av ledamöternas mobiltelefoner genomfördes under hösten 2007. Detta skedde på grund av brister i funktionaliteten, vilket också kom att avspeglas i ett lågt NKI, 58, för ledamöternas mobiltelefoner. Utbytet godkändes av riksdagsstyrelsen vid dess möte i september.

Tabell: NKI, ledamöter

	2007	2005
Service från helpdesk	79	95
IT-utbildning	86	59
Teknisk hemutrustning	67	48
IT-tjänsterna	81	61 ⁵¹
Bärbar dator	83	i.u. ⁵²
Mobiltelefon	58	i.u. ⁵²

⁵¹ Avser datorer, skrivare, fasta telefoner och faxar och servicen för dessa.

⁵² Ingen uppgift från 2004.

Tabell: NKI, anställda vid partigruppernas kanslier

	2007	2004
Service från helpdesk	79	78
IT-utbildning	79	71
IT-tjänsterna	58	61 ⁵³

Introduktionsutbildning i IT för nyanställda har genomförts under elva månader med ett uppehåll i juli. Målet för svarstiden i helpdesk, 80 % som får svar inom 10 sekunder, uppnåddes inte då 59 % fick svar inom 10 sekunder.

IT-stöd med hög driftsäkerhet och tillgänglighet

Riksdagsförvaltningen ska erbjuda ett väl fungerande IT-stöd med hög driftsäkerhet och tillgänglighet. En förutsättning för detta är bl.a. tydliga krav på leverans samt en överblick som ger möjlighet till prioritering när det gäller strategiska val inom IT-området. För att underlätta detta har en ny IT-strategi fastställts. Strategin ska tjäna som ett stöd och ett verktyg för beställare, användare och utförare av IT-relaterade tjänster inom hela riksdagsförvaltningen. Strategin är långsiktig och relativt stabil medan lösningar och teknik kan ändras snabbt över tiden. Riksdagens ledamöter ska ha moderna och funktionella verktyg för att kunna utföra ledamotsuppdraget och för att kunna kommunicera med bl.a. medborgare/väljare och parti. Informationstekniken ska stödja den parlamentariska processen genom en effektiv ärendehantering samt ge förutsättningar för enkel användning av de verktyg, applikationer och system som tillhandhålls.

Distributionssystemet – centralt för riksdagsförvaltningen

Distributionssystemet är beteckningen på det databassystem som lagrar riksdagens publika dokument bl.a. från riksdagens ärendehanteringssystem (Urix). Det har en central roll som leverantör av data till många skilda applikationer inom riksdagen, t.ex. till arbetet i kammaren, till dokumentproduktionen, till webbplatsen samt till underlag för talarlista och föredragningslista.

Informationen som förmedlas via distributionssystemet speglar, via riksdagens webbplats, riksdagens verksamhet med tyngdpunkt på beslutsprocessen.

Distributionssystemet har under 2007 genomgått ett arkitekturskifte, vilket har lett till ett mer skalbart och prestandamässigt bättre system. Ett nytt rapportverktyg för interna användare har tagits fram (Rix-Rapp). Systemet har anpassats efter nya behov som det pågående Ledamotsregisterprojektet (Ledreg) framfört. Behörighetshantering har skapats i uttagsverktyget. En ny testmiljö har tagits fram som kommer att underlätta tester inför driftsättningar

⁵³ Avser datorer, skrivare, fasta telefoner och faxar och servicen för dessa.

m.m. Automatisk återstart av servrar om dessa går ned har driftsatts och rutinerna vid felhantering har setts över.

IT-utbildning och stöd via helpdesk

Under året har ett stort antal utbildningstillfällen anordnats. Hela 562 personer deltog i någon form av lärarledd undervisning i utbildningslokal, och 370 personer har deltagit i enskild undervisning.

IT-relaterade frågor besvaras liksom tidigare av riksdagsförvaltningens *helpdesk*. Antalet samtal till helpdesk var under året knappt 20 000 stycken, ca 3 000 färre än föregående år. Nedgången i antalet samtal kan till viss del förklaras av att IT-miljön är stabilare och att utrustningen som helhet fungerar bättre jämfört med tidigare år.

I syfte att korta åtgärdstiden för avhjälpning av fel har en förbättrad registrering av ärenden införts. Längre tid har därför avsatts mellan samtalen. Svarstiden i helpdesk har ökat något från föregående år: 59 % fick svar inom 10 sekunder, jämfört med 66 % under 2006 och 62 % under 2005. Målet 80 % uppnåddes således inte.

Säkerhet och tillgänglighet

Från det att en ny föreskrift om säkerhet och fredstida krishantering för riksdagen (RFS 2006:2) trädde i kraft den 1 juli 2006, har *pressackrediteringar* genomförts i syfte att ha kontroll över vilka som har rätt till tillträde till riksdagens lokaler.

Under året har 834 ackrediteringar beviljats, varav ca 140 utgör nya personer. Resterande är förlängningar av tidigare ackrediteringar. Vid årets utgång var ca 1 400 journalister ackrediterade.

Stöd och service i övrigt

Riksdagsförvaltningen erbjuder ledamöter guidehjälp och hjälp med praktikprogram. Målsättningen att kunna bistå ledamöter med guidehjälp inom 24 timmar på vardagar har uppfyllts. Under året har 82 skolelever från gymnasie- och grundskolan praktiserat på riksdagen, en ökning med 49 % jämfört med året innan.

För att underlätta för ledamöter med små barn att delta i riksdagsarbetet erbjuder förvaltningen barnomsorg. Under året tog barnverksamheten hand om 43 barn i åldrarna ett till tio år, vilket är det högsta antalet barn på årsbasis sedan verksamheten startade.

Förutom barnomsorg och förvaltningens utbud av friskvård och företagshälsovård har bl.a. språkutbildning anordnats för ledamöterna. Nöjdheten med dessa tjänster är överlag mycket god.

Tabell: NKI, ledamöter

	2007	2005
Friskvård	92	70
Företagshälsovård	77	63
Språkutbildning	91	49

Tabell: NKI, anställda vid partigruppernas kanslier

	2007	2004
Friskvård	80	81

Väl fungerande stöd och service till övriga riksdagsorgan

Sammanfattande målpuppfyllelse

Riksdagsförvaltningen har under året lämnat service och administrativt stöd i olika utsträckning till vissa av riksdagsorganen. Det har främst inneburit stöd till Riksdagens ombudsmän (JO) i form av viss löneadministration, fastighetsförvaltning, tecknande av centrala kollektivavtal, teknisk utrustning och IT-tjänster samt medverkan vid budgetplanering. Under året har förberedelser skett för att riksdagsförvaltningen även ska kunna sköta JO:s ekonomiadministration. Sedan den 1 januari 2008 hanteras JO:s leverantörsfakturer elektroniskt i ekonomisystemet hos riksdagsförvaltningen.

Även vissa begränsade administrativa resurser har ställts till förfogande främst till nämnder och fasta delegationer.

Riksdagens nämnder, som inte har egna pressfunktioner, fick t.ex. under året stöd i arbetet med pressservice och pressmeddelanden.⁵⁴

2.8 Öppenhet och insyn i riksdagsarbetet

Mål: Bidra till att skapa öppenhet och tillgänglighet och genom aktiv information verka för att intresset för och kunskaperna om riksdagen och dess arbete ökar.

För att skapa öppenhet och tillgänglighet i riksdagsarbetet arbetar riksdagsförvaltningen aktivt med att öka allmänhetens kunskaper, intresse och möjligheter att utöva ett aktivt medborgarskap. Till detta kommer EU-upplysningens uppdrag att ge opartisk och allsidig information om EU, det svenska medlemskapet och EU-arbetet i riksdagen.

Det sker genom att allmänheten ges tillgång till det material som produceras inom riksdagen och annat material som används som underlag till beslut i riksdagen.

⁵⁴ Under 2007 fick Riksdagens arvodesnämnd, Statsrådsarvodesnämnden, Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorererna och Partibidragsnämnden hjälp med tillsammans sju pressmeddelanden.

För att långsiktigt väcka intresset för riksdagens arbete och beslut är skolväsendet och massmedierna viktiga målgrupper. Stora informationsinsatser riktas speciellt till gymnasieskolans elever och lärare. Gymnasieeleverna är viktiga förstagångsväljare och deras lärare viktiga vidareinformatörer tillsammans bl.a. med bibliotekarierna.

Omfattande aktiviteter genomförs årligen för att öka kunskaperna om och intresset för riksdagens arbete och beslut. Studiebesök erbjuds, studiematerial produceras och webbplatsen, www.riksdagen.se, har speciella ingångar för *Elever och lärare* samt för *Press*.

För att kunna redogöra för måluppfyllelsen har nedanstående särskilt beaktats:

- att riksdagsförvaltningen genom webbplatsen och möjligheten för allmänheten att besöka riksdagen bidragit till att skapa öppenhet och tillgänglighet i riksdagsarbetet
- att antalet unika besök på webbplatsen samt att andel användare som hittat den information de söker på webbplatsen har ökat
- att riksdagsförvaltningen genom information till massmedier, lärare, elever och bibliotekarier har verkat för att intresset för riksdagen och dess arbete ökat
- att minst 75 % av dem som ställt frågor till EU-upplysningen har angett att de är nöjda med servicen utifrån begreppen: relevant, begriplig, tillgänglig och opartisk
- att den ekonomiska ramen för tidningen Riksdag & Departement har kunnat hållas

Område	Uppföljning	Mål/mått
Information	Undersökningar Utvärderingar och uppföljningar	Förtroende för riksdagen som institution Kunskap om riksdagen Kundmätningar

Sammanfattande måluppfyllelse

Allmänhetens möjlighet att besöka webbplatsen och riksdagen, träffa ledamöter och få svar på frågor, att få tillgång till riksdagsdokument samt ta del av massmediers rapportering har bidragit till att skapa öppenhet och tillgänglighet till riksdagens arbete. Antalet unika besök på riksdagens webbplats och andelen besökare som helt och hållet hittat informationen de söker har ökat under året.

Genom aktiva informationsinsatser i form av dels kurser och utbildningar för lärare, bibliotekarier och journalister, dels tryckt information har riksdagsförvaltningen under året verkat för att intresset för riksdagen och dess arbete ökat.

Riksdagsförvaltningens utåtriktade informationsaktiviteter utvärderas kontinuerligt. Det sker löpande i form av enkäter i samband med skolbesök, visningar och kurser. Under 2007 uppgav 90 % av besökarna att gruppvis-

ningen var bra eller mycket bra. Under hösten 2007 utvärderades Demokrati-
verkstadens verksamhet. Resultatet visar att verksamheten i Demokrativerk-
staden i allt väsentligt uppnår de kvalitativa mål projektet formulerade. Den
utvärdering som genomförts visar att såväl lärare som elever ger positiva
omdömen och skattar värdet av besöket högt.

Större kvalitativa utvärderingar genomförs enligt plan som innebär att ett
till två områden utvärderas per år. Föregående år genomfördes två omfattande
utvärderingar av pressmeddelanden och skolverksamheten. Under 2007 ägna-
des arbete åt att följa upp resultaten och ta vara på alla goda idéer.

Under 2008 kommer kvalitativa utvärderingar att ske av studiematerialet
och webbplatsen *www.riksdagen.se*.

Målet, att minst 75 % av dem som ställer frågor till EU-upplysningen
skulle vara nöjda med servicen, har uppnåtts med god marginal.

Genom ökade intäkter och minskade kostnader har tidningen Riksdag &
Departements ekonomiska nettoram för 2007 kunnat hållas med god margi-
nal. Tidningen har under året fortsatt sin systematiska bevakning av förslag
och beslut från regeringen och riksdagen. Alla beslut och utredningar har
beskrivits.

Öppenhet och tillgänglighet till information

Genom välbesökta webbplatser, allmänhetens möjlighet att besöka riksdagen,
träffa ledamöter och få svar på frågor samt att få tillgång till riksdagsdoku-
ment och ta del av massmediers rapportering bidrar riksdagsförvaltningen till
att skapa öppenhet och tillgänglighet till riksdagens arbete.

Webbplatserna

Intresset för riksdagen och riksdagsarbetet är stort. Antalet besökande på riks-
dagens webbplats, *www.riksdagen.se*, har under 2007 ökat med nästan 400 000
besök. Riksdagens webbplats kom på delad andraplats i kategorin ”bästa myn-
dighetssajt” på Internetworlds lista över Sveriges 100 bästa webbplatser.

Fortsatta satsningar på information på lättläst svenska och teckenspråk lik-
som minoritetsspråk torde göra webbplatsen till en av landets mer omfattande
i detta avseende. Vid sidan av en mycket omfattande engelsk avdelning finns
numera också information på 21 olika invandrar- och minoritetsspråk. Därut-
över finns en omfattande engelsk avdelning.

För att mäta besökarnas uppfattning om kvaliteten på webbplatsen har en
webbenkät (ca 3 500 enkätsvar) genomförts. Den visar att andelen besökare
som delvis eller helt och hållet hittade den information de sökte uppgår till
83 %, dvs. en lika stor andel som förra året. Däremot har andelen som helt
och hållet hittat informationen de söker ökat från 42 % till 47 %.

Förutom riksdagens webbplats tillhandahåller riksdagsförvaltningen en
webbplats för tidningen Riksdag & Departement. I november lanserades den
nya hemsidan, *www.rod.se*. Förutom en ny teknisk plattform som är mer
lätthanterlig lyfter den nya layouten fram texterna på ett mer påtagligt sätt.

Under hösten 2007 lanserade även EU-upplysningen en ny webbplats, *www.eu-upplysningen.se*. På denna nya webbplats finns nyheter, basfakta, svar på de vanligaste EU-frågorna, information om EU:s politikområden samt möjlighet att följa ett EU-ärende från kommissionens förslag till dess införlivande i svensk lag. Webbplatsen är den största och viktigaste informationskanalen för EU-upplysning. Den har under året haft ca 1 190 000 unika besök (jämfört med 1 030 000 under 2006).

Nedan följer en sammanställning av antalet unika besök på de tre webbplatserna.

Tabell: Unika besök på webbplatserna (antal)

	2007	2006	2005
www.riksdagen.se ⁵⁵	3 584 800	3 185 000	4 701 600
www.rod.se	75 400	i.u.	i.u.
www.eu-upplysningen.se	1 190 000	1 030 000	405 000
Summa	4 850 200	4 215 000	5 106 600

Arbetet med att öka tillgängligheten till riksdagens information för personer med funktionshinder och personer med annan etnisk eller kulturell bakgrund har under året fortsatt. Förvaltningen tillhandahåller information i andra format och versioner, och utbudet har marknadsförts. En nyhet är att en del publikationer, exempelvis *Riksdagen – en kort vägledning*, numera endast finns tillgängliga som pdf-filer på webbplatsen och således inte i tryckt form.

För att ytterligare betona vikten av tillgänglighet erbjuds medarbetarna utbildning om tillgänglighet som en del i sin kompetensutveckling. Bland annat har en utbildning i bemötande av personer med funktionshinder genomförts.

Under året lanserades riksdagens nya intranät, Helgonät, med en tydlig inriktning på tillgänglighet. Se även avsnittet 2.11 *Internt inom riksdagsförvaltningen*.

Tabell: Sändningar från riksdagen (timmar)

	2007	2006	2005	2004	2003
Tv	870	788	538	204	113
Webbsändning från plenisalen	717	627	693	647	578
Övrig webbsändning	153	161	150	138	270

Årets tv- och webbsändningar från plenisal och utskottsutfrågningar uppgick till 870 timmar, en fortsatt ökning sedan föregående år.

Under de senaste åren har intresset för debatterna i riksdagen ökat både internt och externt. Dock har både hårdvara och programvara åldrats hos dagens system, RIVA/RIPA, vilket gör att dagens mediehanteringssystem saknar förutsättningar för att klara av den ökande belastningen och därför behöver

⁵⁵ Mättes under perioden v. 42–52, 1 450 unika besök per vecka, estimerat till 75 000 per år.

bytas ut. Upphandling av nytt system pågår och nytt system beräknas vara i drift i slutet av 2008.

I syfte att skapa öppenhet och tillgänglighet till riksdagens arbete och även underlätta kontakterna mellan ledamöter och massmedier beslutade riksdagsstyrelsen den 14 mars 2007, på talmannens initiativ, att investera i ett nytt pressrum i anslutning till kammarfoajén. Pressrummet färdigställdes under sommaren 2007 och togs i bruk lagom till riksmötets öppnande. Pressrummet är avgränsat från kammarfoajén av ett glasparti, innehåller ett förhöjt podium och ett antal sittplatser. Tekniken är den allra senaste med möjligheter att bl.a. direkt överföra pressträffar via länk till Kaknästornet för vidare distribution till olika medieföretag. Pressrummet har nyttjats flitigt under hösten. En välbesökt pressträff var den som hölls i december med Nobels fredspristagare Al Gore och Rajendra Pachauri.

Riksdagens infocentrum och riksdagshörnor

Infocentrum erbjuder möjligheter för medborgare att samtala med riksdagsledamöter, få svar på frågor och köpa riksdagstryck, utredningar och presentartiklar. Lokalerna upplåts för offentliga arrangemang för partigrupper och andra riksdagsorgan. Möjligheten att träffa en *ledamot på infocentrum* har arrangerats vid två tillfällen med sammanlagt fyra riksdagsledamöter. Målet att kunna träffa ledamöter i infocentrum minst en gång per vecka har alltså inte uppnåtts.

Tabell: Försäljningsintäkter vid infocentrum (tusental kronor)

	2007	2006	2005
Presentartiklar	200	233	182
Offentligt tryck och böcker	40	40	52
Summa intäkter	153	161	150

Regionala riksdagshörnor finns på stadsbiblioteken i Malmö, Göteborg, Sundsvall och Umeå och ska vara en mötesplats mellan riksdagsledamöter och allmänhet i respektive region. Politikerträffar har i Sundsvall ordnats 18 gånger på måndagar och här har också en riksdagsledamot nyttjat riksdagshörnan för en presskonferens. Malmö har arrangerat politikerbesök vid 10 tillfällen samt också under våren en EU-dag med deltagande av en EU-parlamentariker och två riksdagsledamöter. Göteborg har ordnat politikerbesök på måndagar vid 21 tillfällen, två temakvällar samt haft två ministerbesök. Umeå har på måndagar haft politikerträffar vid 23 tillfällen.

Ökat intresse för och kunskaper om riksdagen och dess arbete

Genom att erbjuda studiebesök och guidade visningar i riksdagens lokaler, faktamaterial, utbildningar för de olika målgrupperna, bl.a. lärare, bibliotekari-er och journalister, verkar riksdagsförvaltningen för att intresset för och kunskaperna om riksdagen och riksdagsarbetet ökar.

Annonsering

Med syfte att säkerställa att medborgare i hela landet får information om riksdagens arbete har *rikstäckande annonseringar* i ett fyrtiotal dagstidningar skett vid fem tillfällen under året. Därutöver har annonser publicerats i DN, SvD och Metro/City vid 17 tillfällen. Målgrupper är en bredare allmänhet. Annonseringen har gällt bl.a. riksmötets öppnande, utrikespolitisk debatt, partiledardebatter, interpellationsdebatter, vårpropositionen, utskottsutfrågningar och EU-nämndens aktiviteter.

Information till medier

Under året skrevs 142 pressmeddelanden om beslut i riksdagsärenden. Merparten översattes till engelska och publicerades på den engelska delen av webbplatsen.

Dessutom skrevs och publicerades sammanlagt 19 pressmeddelanden om olika aktiviteter, såsom resor, valövervakning och internationella parlamentarikermöten, inom de svenska delegationerna vid Europarådets parlamentariska församling, Nordiska rådet, OSSE⁵⁶, EMPA⁵⁷ samt för IPU⁵⁸.

Faktamaterial

Broschyrer, skolmaterial och böcker som riktas till externa målgrupper har under året producerats och formgivits. Under året har sammanlagt 83 434 broschyrer och böcker distribuerats. Faktablad har getts ut på tre olika språk.⁵⁹ Sammanlagt har 121 200 blad producerats.

Under året togs en helt ny faktabladstitel fram om Sveriges grundlag. Produktionen per språkversion var: svenska 66 000 exemplar, engelska 44 500 exemplar och franska 10 700 exemplar. Dessutom producerades en ny version av presentationsbroschyren *Sveriges riksdag*, både på svenska och på engelska. Den trycktes i 100 000 respektive 25 000 exemplar.

En ny publikation, *Guide till Sveriges riksdag*, har producerats för besökande grupper, delegationer m.m. Broschyren är översatt till de största språken inom EU samt arabiska och ryska i följande upplagor: svenska 50 000, engelska 30 000, samtliga övriga språk 2 000 exemplar vardera.

Riksdagens arkiv har arbetat fram underlaget till och gett ut publikationen *Fakta om folkvalda 2006–2010*, en skrift som produceras året efter varje valår med biografiska uppgifter om riksdagsledamöterna. Utgivningen uppmärksammades också genom ett arrangemang som anordnades i Bankhallen.

⁵⁶ OSSE, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa.

⁵⁷ EMPA, Europa - Medelhavets parlamentariska församling

⁵⁸ IPU, Interparlamentariska unionen.

⁵⁹ Svenska, engelska, franska.

Skolinformation

Skolungdomar är en viktig målgrupp när det gäller information om riksdagen och riksdagsarbetet.

Hösten 2006 utvärderades *skolverksamheten*.⁶⁰ Syftet var att kvantitativt och kvalitativt följa upp och utvärdera verksamheten i relation till uppsatta verksamhetsmål samt att identifiera förtjänster och brister i det utbud som erbjuds skolorna. Under året har skolverksamheten analyserats med utgångspunkt i utvärderingen, och ett antal åtgärder har därefter genomförts för att utveckla verksamheten.

Skolbesök avsedda för gymnasieklasser har förändrats för att öka kvaliteten. Bland annat används ett och samma "ärende" under hela besöket för att konkret kunna visa ett ärendes gång. Vidare avslutas alla besök med information om riksdagens webbplats, vilka ledamöter som kommer från samma valkrets som eleverna, spelet Rixdax samt studiehäften som elever och lärare kan nyttja i undervisningen.

Totalt deltog ca 17 000 elever i något av riksdagsförvaltningens skolprogram under 2007. Därtill tog riksdagsledamöter emot ca 20 000 elever som visades runt i riksdagshusen och fick information om uppdraget som ledamot.

I *demokratiwerkstaden* sker ett upplevelsebaserat lärande där eleverna får pröva på rollen som riksdagsledamot. Kapaciteten har under året varit 9 klasser per vecka där varje besök tar ca 2,5 timme i anspråk. 203 klasser med sammanlagt 5 010 elever har under året genomfört ett besök i Demokratiwerkstaden. En kvantitativ och kvalitativ utvärdering av verksamheten och om projektmålen uppnått genomfördes under hösten 2007. Resultatet av utvärderingen redovisas i en rapport under februari 2008.

En *pappersversion av Demokratiwerkstaden* har tagits fram för skolor som av olika skäl inte kan komma till Stockholm. Pappersversionen kallas *Riksdagsrollspelet* och kan laddas ned från riksdagens webbplats. Första veckan laddades Riksdagsrollspelet ned 130 gånger.

Studiehäftet *Riksdagen - en kort vägledning* har gjorts om och finns numera endast för nedladdning från riksdagens webbplats. Den nya versionen ska vara tillgänglig för alla och anpassad för bl.a. visning på storbild i exempelvis klassrum. En utvärdering av detta och övriga studiehäften planeras under 2008.

Ett annat sätt att försöka öka intresset för och kunskaper om riksdagen och dess arbete hos gymnasieelever är att arrangera *Ungdomens riksdag*. Riksdagsförvaltningen har genomfört detta arrangemang fem gånger sedan starten 1998. Projektet inleddes under hösten 2006 då samtliga gymnasieklasser i Sverige inbjöds att delta.

För att kvalificera sig och få sända deltagare till Ungdomens riksdag måste klasserna dels skicka in en fristående motion, dels en följdmotion på rege-

⁶⁰ Skolverksamheten omfattar skolbesök, lärarkurser och studiehäften. Demokratiwerkstaden ingick inte i undersökningen.

ringens proposition 2005/06:178 *Hemlig rumsavlyssning*. Den 23 mars samlades 349 gymnasieungdomar från 164 klasser i Riksdagshuset för att under en dag pröva på arbetet som riksdagsledamot. Arbetet i utskotten och kammaren leddes av talmannen, riksdagsledamöter och tjänstemän.

Klasserna kom från 80 orter, runtom i landet, där samtliga valkretsar var representerade. Riksdagen stod för resor, mat och i de fall det krävdes även boende.

Riksdagsförvaltningen medverkade på *Bok- och biblioteksmässan* i Göteborg, den 27–30 september, och *Skolforum* i Älvsjö, den 29–31 oktober. Till mässan i Göteborg kom ca 108 000 besökare. I riksdagens monter deltog rekordmånga ledamöter, 24 stycken; alla partier var representerade. De främsta målgrupperna är lärare, bibliotekarier och allmänheten. Skolforum hade 17 000 besökare, främst lärare och annan skolpersonal. Förutom information om riksdagen och riksdagsarbetet erbjuds skolelever möjligheter att lära mer om EU.

För andra året i rad anordnades *EUpplyst*, en kunskaps tävling för gymnasieelever i årskurs två. Detta år genomfördes tävlingen i Götaland. Hela 1 800 elever deltog från 42 skolor. Vann gjorde 11 elever från Linköpings, Marks, Mönsterås och Sunnebo gymnasier som fick göra en studieresa till Stockholm och Bryssel i maj.

Frågeservice m.m.

Inom kansliet för informations- och kunskapsförsörjning (KIK) erbjuds en rikstäckande frågeservice, detta i syfte att säkerställa att medborgare i hela landet får information om riksdagens arbete. Sammanlagt har antalet frågor⁶¹ till riksdagsförvaltningen varit i stort sett konstant de senaste tre åren för att minska under 2007.

Tabell: Frågeservice, telefon, e-post, fax och brev (antal)

	2007	2006	2005
Informationsenheten	14 280	17 910	15 860
Riksdagsbiblioteket ⁶²	1 130	900	1 300
EU-upplysningen	6 360	7 120	9 000
Summa	21 770	26 930	26 160

Antalet förfrågningar till informationsenheten har minskat under 2007. En förklaring kan vara att riksdagsarbetet kom i gång senare än normalt efter valet och att alltfler hittar vad de söker på webbplatsen och därmed inte behöver ställa frågor. Frågeställare är allmänheten, medier, utbildningsväsende, näringsliv, myndigheter, organisationer m.fl. Merparten av frågorna gäller riksdagens arbete, ärenden och beslut.

⁶¹ Frågor via telefon, fax, brev och e-post.

⁶² Avser endast frågor som ställts via e-post.

Antalet externa frågor till Riksdagsbiblioteket har ökat något. Riksdagsbiblioteket besvarar också frågor och utför uppdrag från interna användare via telefon, e-post eller vid besök.

Trenden med minskande antal ärenden i frågeservice håller i sig för EU-upplysningen. En möjlig förklaring kan vara att många hittar svar på sina frågor på EU-upplysningens webbplats, där besöken har ökat markant under de senaste åren.

I början av 2007 redovisades resultatet av en intervjuundersökning bland personer som hört av sig till frågeservicen. I undersökningen fick EU-upplysningen mycket höga betyg vad gäller tillgänglighet (90 % nöjda), bemötande (98 % nöjda) relevans – EU-sekreterarens förmåga att hjälpa till med det frågepersonen ville veta (85 % nöjda) – samt EU-sekreterarens förmåga att ge begriplig information (88 % nöjda).

Utbildning m.m.

Riksdagsförvaltningen erbjuder ett stort antal utbildningar i riksdags- och EU-kunskap till informatörer, lärare, bibliotekariéer och journalister både i riksdagens lokaler och på olika platser runtom i landet. Viktiga målgrupper internt är riksdagsledamöter och tjänstemän inom riksdagsförvaltningen.

Tabell: Utbildningar (antal deltagare)

	2007	2006	2005
Informationsenheten ⁶³	755	321	300
Riksdagsbiblioteket ⁶⁴	364 ⁶⁵	299	119
EU-upplysningen ^{63, 66}	2 046 ⁶⁷	1 783	2 228
Summa	3 165	2 403	2 647

Under året har antalet deltagare på informationsenhetens utbildningar minskat. Minskningen beror på att informatörskurserna inte har haft maximalt antal deltagare vid något tillfälle. Resultatet föranleder en översyn av nuvarande kursutbud.

Riksdagsbibliotekets specialistkompetens rörande det svenska offentliga trycket, internationellt parlamentstryck och utländsk lagstiftning är efterfrågad från flera målgrupper utanför riksdagen, inte minst bibliotekariéer vid universitets-, special- och folkbibliotek. Den kurs i riksdagskunskap som årligen erbjuds bibliotekariéer samt de kurser som ges via riksdagshörnorna blev precis som tidigare år fullbokade. Många bibliotek, särskilt universitets-

⁶³ Även två- och tredagars utbildningar.

⁶⁴ Varav 99 deltagare vid Riksdagsbibliotekets och EU-upplysningens gemensamma utbildningar.

⁶⁵ Varav interna kurser med 219 deltagare.

⁶⁶ Det genomsnittliga betyget för utbildningarna 2007 låg över tre på en fyrgradig skala.

⁶⁷ Varav 99 deltagare vid Riksdagsbibliotekets och EU-upplysningens gemensamma utbildningar.

bibliotek vid universitet med juristutbildning, efterfrågar skraddarsydda kurser på hemmaplan.

EU-upplysningen har under 2007 erbjudit fler kurser med stor geografisk spridning. Detta tillsammans med ett fortsatt bra samarbete och nätverksbyggande med nationella och regionala aktörer har lett till fler deltagare vid utbildningarna. Lärare har varit den största målgruppen med totalt 714 kursdeltagare. Näst största gruppen är anställda på partigruppernas kanslier och i riksdagsförvaltningen, totalt 448 anställda inom riksdagen deltog.

Exempel på nya och givande satsningar under året är EU-upplysningens samarbete med *Myndigheten för skolutveckling* och *GR Upplevelsebaserat Lärande*. Under rubriken *Europa i skolan* hölls kurser för mer än 200 lärare på tio orter runtom i landet.

Besök och utlån

Riksdagsbiblioteket är öppet dygnet runt för ledamöter och anställda, tillgängligt med passerkort som också fungerar som lånekort. Material kan var och en låna själv dygnet runt via en utlåningsautomat eller nå via intranät och webbplats, varför Riksdagsbiblioteket kan sägas vara ett 24-timmarsbibliotek både fysiskt och virtuellt.

Tabell: Besök och externa utlån vid Riksdagsbiblioteket (antal)

	2007	2006	2005
Besökare	65 450	82 351	74 053
Externa utlån	10 337	11 018	17 246

Ett sätt att mäta användningen är att räkna antalet fysiska besökare, där det dock inte går att skilja interna besökare från externa. Att siffran för 2007 är lägre än tidigare år beror på att besöksräknarna har flyttats för att ge en mer rättvisande bild av hur många som besöker biblioteket. Tidigare år har även alla besök i infocentrum inräknats i den summa som har redovisats.

De virtuella besöken på intranätet redovisas via användarstatistik från bibliotekets del på Helgonät samt på riksdagens webbplats. Statistiken visar dock att besöksantalet har minskat på den externa webbplatsen, medan den för intranätets del visar på en ökning.

Under 2007 inköptes och katalogiserades 2 790 monografier (föregående år 2 382) samt 859 publikationer från svenska statliga myndigheter (föregående år 1 024 stycken) samt 364 utländska monografier exklusive utländsk lagstiftning. Biblioteket tillgängliggör också det växande utbudet av elektroniskt material, främst från statliga myndigheter och universitet och högskolor.

Katalogiseringen av elektroniska länkar har minskat. Totalt katalogiserades ca 3 600 dokument, föregående år ca 4 600 stycken. Tillväxten var ca 80 hyllmeter, föregående år 100 hyllmeter.

Information om EU

EU-upplysningen har riksdagens uppdrag att ge allmänheten opartisk och allsidig information om EU, Sveriges medlemskap och EU-arbetet i riksdagen. Informationen sker via EU-upplysningens webbplats, frågeservice (telefon och e-post), trycksaker och utbildningar.

Förutom den i det föregående omnämnda webbplatsen för information erbjuder EU-upplysningen även trycksaker och presentationsmaterial. Under året lanserades en ny version av upplysningens mest efterfrågade skrift *Din guide till EU-stöd*, en vägledning och översikt över aktuella EU-stöd. En annan ny uppskattad produkt är presentationsmaterial och talarmanus om EU:s nya Lissabonfördrag. Totalt har ca 193 000 tryckta publikationer distribuerats under året.

Riksdagens arkiv

För att säkerställa att de dokument som skapas hos riksdagen och dess förvaltning sparas för eftervärlden har riksdagens arkiv bedrivit en aktiv tillsyns- och rådgivningsverksamhet. Riksdagens arkiv har även gett kurser i arkiv- och dokumenthantering för riksdagens arkivvårdare.

Diskussioner har även inletts angående hur bevarande av digitalt material ska genomföras. Se även avsnitten 2.5 *Satsningsområden och andra prioriterade områden* och 2.10 *Bevarande och vårdande av det historiska arvet*.

Tidningen Riksdag & Departement (R & D)

Tidningen har under året fortsatt sin systematiska bevakning av förslag och beslut från regeringen och riksdagen. Alla beslut och utredningar har beskrivits.

I november lanserades den nya hemsidan, www.rod.se. Förutom en ny teknisk plattform, som är mer lätthanterlig, lyfter den nya layouten fram texterna på ett mer påtagligt sätt. Fler av artiklarna har i dag också fylliga länksamlingar. Den nya hemsidan och dess drift blir också betydligt billigare än den förra. Annonshanteringen på hemsidan har också utvecklats. Tidningen gav under året ut 37⁶⁷ nummer. Intäkter från prenumeranter och annonser har nått ram och kostnaderna har hållits nere.

³⁸ nummer 2006 och 2005.

Tabell: Särkostnader och intäkter avseende tidningen Riksdag & Departement (tusental kronor)

	2007	2006	2005
Intäkter⁶⁸			
Prenumerationer	4 877	4 427	4 710
Annonser	1 345	1 162	1 319
Summa	6 222	5 589	6 029
Kostnader⁶⁹			
Löner	-6 462	-5 732	-5 609
Tidningsproduktion	-3 267	-3 413	-3 907
Övriga driftskostnader	-410	-842	-777
Summa	-10 139	-9 987	-10 293
Anslagstillskott	- 3 917	-4 398	-4 264

Riksdagsstyrelsen beslutade i maj 2007, (dnr 230-2863-06/07), om en ekonomisk ram för tidningen Riksdag & Departement. Beslutet innebar att tidningens ekonomiska nettoram högst fick uppgå till 4,5 miljoner kronor för 2007. Nettoramen har under 2007 kunnat hållas med god marginal.

Bok om Linné och riksdagen samt Linnésymposium

År 2007 firades att det var 300 år sedan Carl von Linné föddes. Även riksdagen tog del i detta firande genom att ge ut en skrift om det avtryck Linné gjort i ståndsriksdagens handlingar. Boken *Uppå riksens ständers befallning: Linné och riksdagen* ville beskriva det intresse som den svenska riksdagen visade Linné och hans verksamhet och gav prov på 1700-talsståndernas praktiska nyttotänkande.

Boken presenterades på ett symposium i riksdagen den 18 april. Cirka 160 gäster från riksdagen och det vetenskapliga samhället deltog. Programmet bestod i presentationer av nutida forskning i Linnés anda.

Frukostföreläsningar

Ett stort antal frukostföreläsningar med författare och andra kulturpersonligheter har anordnats under året. Den 6 december uppmärksammades Finlands 90-årsjubileum som självständig nation med framträdande av Sverigefinska kammarkören och med ett antal föreläsningar.

⁶⁸ Exklusive interna intäkter.

⁶⁹ Direkta kostnader.

2.9 Internationellt samarbete och internationella åtaganden

Mål: Göra det möjligt för riksdagen att aktivt möta de krav som det internationella samarbetet och internationella åtaganden medför.

Talmännens internationella verksamhet hanteras av riksdagens internationella kansli (RIK) i samverkan med talmansstabens. RIK hanterar frågor gällande arbetet i de interparlamentariska församlingarna. Frågor om samarbetet inom EU hanteras av kammarkansliet, utskottskanslierna och RIK.

I denna redogörelse för måluppfyllelsen har nedanstående särskilt beaktats:

- att förvaltningens stöd till talmännen och de svenska interparlamentariska delegationerna har kunnat utföras i enlighet med talmännens och delegationernas behov inom givna ekonomiska ramar,
- att demokratiframjande insatser har kunnat utföras i enlighet med uppgjorda planer.

Område	Uppföljning	Mål/mått
Arbetet i kammare, utskott och övriga riksdagsorgan	Statistik	Volymen avklarad
	Ledamotsenkät	Nöjdhet (NKI)
	Annan uppföljning/utvärdering	Nöjdhet

Sammanfattande måluppfyllelse

Riksdagens roll i internationella sammanhang ökar. Riksdagsförvaltningen bidrar till att säkerställa kvalitet och framgång i det internationella utbytet bl.a. genom stöd till talmännen och de svenska delegationerna. Detta stöd har under året utvecklats bl.a. genom utökat informationsutbyte och samverkan mellan delegationerna. Planerade demokratiframjande aktiviteter har utförts enligt plan. Även utskotten, enskilda ledamöter och förvaltningen har medverkat i och fått stöd i det internationella utbytet.

Tabell: NKI Ledamöter

	2007	2005
Riksdagens internationella kansli	53	37

Den serviceenkät som besvarats av ledamöterna har gett ett gott resultat, ledamöterna upplever att det stöd och den service de får från riksdagens internationella kansli har väsentligt förbättrats.

Talmännens internationella besöksutbyte

I början av mandatperioden utarbetades en strategi för talmännens internationella engagemang. Strategin prioriterar vissa regioner och ämnesområden. Till dessa hör Europeiska unionen och dess närområde samt ämnesområdena

mänskliga rättigheter, klimatfrågor och handel. Riksdagens talman och riksdagens vice talmän har under år 2007 tagit aktiv del i riksdagens internationella arbete. Talmannen har under 2007 varit värd för åtta officiella talmansbesök, vilket innebär en fördubbling jämfört med året innan. Talmannen har därutöver tagit emot ett tjugotal utländska företrädare på statschefs- och ministernivå och en lång rad parlamentarikerdelegationer.

Arbetet med en gemensam strategi för talmännens internationella engagemang har även medfört ett ökat deltagande för de vice talmännen i internationella sammanhang. De vice talmännen har lett ett stort antal möten i anslutning till utländska besök till riksdagen, de har varit delegationsledare vid en rad olika utrikes resor och har medverkat vid internationella konferenser.

I augusti 2007 var talmannen värd för ett nordisk-baltiskt talmansmöte (Uppsala), talmannen deltog under året i Nordiskt talmansmöte (Oslo) och det årliga EU-talmansmötet (Bratislava). Antalet talmansresor uppgick under år 2007 till 14 (9 ledda av talmannen, 5 ledda av en vice talman). Inför det svenska EU-ordförandeskapet hösten 2009 har talmännen inlett en rundresa till blivande EU-ordförandeländer. Under 2007 besöktes Portugal och Slovenien.

Återkopplingen från talmännens internationella kontakter har under året stärkts genom regelbunden skriftlig rapportering som får bred spridning.

Antalet inkommande besök till utskott, delegationer eller enskilda riksdagsledamöter har fortsatt att öka. Antalet inkommande internationella besök uppgick under år 2007 till omkring 120.

Tabell: Inkommande besök och talmansresor (antal)

	2007	2006	2005	2004
Officiella talmansbesök	8	5	5	6
Övriga inkommande besök	120	100	85	90
Talmansresor	14	16	13	11

Det ökade antalet inkommande besök och utgående resor ställer ökade krav på en väl fungerande process, där beslut förankras om såväl substantiell inriktning som budgetramar och former inför ett besök eller en resa. Inför beslut om genomförandet av besök eller resa, görs prioriteringar utifrån den strategi som utarbetats i början av mandatperioden. Betydelsen av god planering avseende verksamhet och budget stärks. Likaså ökar betydelsen av tydliga och gemensamma rutiner kring såväl planering som återkoppling till riksdagen av den internationella verksamheten.

Uppföljning av inkommande besök och utgående resor sker löpande vid möten i riksdagsstyrelsen, vid veckovisa beredningar med talmannen och riksdagsdirektören samt vid interna möten på RIK. Efter genomförda resor eller besök sker skriftlig återrapportering med bred spridning inom och utanför riksdagen. Efter genomförda talmansresor anordnas möte med delegationen angående olika möjligheter till uppföljning av resan. Särskild återkoppling

sker också till berörda riksdagsledamöter, utskott, vänskapsföreningar eller andra enheter inom riksdagen som särskilt berörs av ett besök eller en resa.

Samarbetet i de interparlamentariska församlingarna

Många av de internationella åtagandena för riksdagens ledamöter ryms inom arbetet i de interparlamentariska församlingar där riksdagen deltar, varav delegationerna till Nordiska rådets, Europarådets och OSSE:s parlamentariska församlingar väljs av kammaren. Riksdagen deltar också i Interparlamentariska unionen (IPU), Euromedförsamlingen (EMPA), Natos och VEU:s parlamentariska församlingar, vilka utses genom beslut av riksdagsstyrelsen. Sammanlagt ett hundratal riksdagsledamöter ingår i riksdagens delegationer till de interparlamentariska församlingarna, där arbetet fortsätter att öka i omfattning och intensitet.

De tre delegationer som väljs av kammaren rapporterar årligen till kammaren. Genom att de delegationer som numera utses av riksdagsstyrelsen årligen rapporterar till riksdagsstyrelsen, kan återkopplingen från det internationella arbetet till riksdagen stärkas.

Under året har en ökning avseende riksdagsledamöternas engagemang i de interparlamentariska församlingarna uppmärksammats. Flera svenska ledamöter har aktivt arbetat i flera arbetsgrupper eller med särskilda uppdrag, exempelvis som ordförande i OSSE:s parlamentariska församling respektive vice ordförande i Europarådets parlamentariska församling.

Riksdagens ledamöter har varit aktivt engagerade även inom det parlamentariska Östersjösamarbetet exempelvis som medlemmar i Östersjökonferensens ständiga utskott och som ordförande i det parlamentariska Östersjösamarbetet vid den 16:e parlamentariska Östersjökonferensen i Berlin i augusti 2007.

Under våren 2007 var riksdagen värd för Europarådets årliga demokratiforum. Forumet samlade flera hundra representanter. Riksdagen var också värd för en demokratikonferens i arrangemang gemensamt av FN och IPU. En ledamot har under året arbetat mycket aktivt som riksdagens representant inom en pågående Europarådskampanj mot mäns våld mot kvinnor.

Demokratifrämjande samarbete

Samarbetet mellan riksdagen och den *vietnamesiska nationalförsamlingen* avslutades vid halvårsskiftet efter drygt åtta år. Samarbetsprojektet, som finansierats av Sida, har engagerat flera riksdagsledamöter och tjänstemän vid studiebesök i riksdagen och i seminarier i Vietnam. En slutrapport presenterades för riksdagsstyrelsen i november 2007.

Riksdagen har tillsammans med det lettiska parlamentet inlett ett treparts-samarbete med Moldaviens parlament, finansierat av Sida, med inriktning på att stödja Moldaviens strävan mot ett närmande till EU. Samarbetsavtalet träffades mellan parlamenten i maj 2007 och gäller i en första fas under ett år, med möjligheter till en förlängning med ytterligare två år om alla parter är

ense om det. Inom ramen för trepartssamarbetet har riksdagen anordnat ett seminarium i Stockholm i september och deltagit i ett seminarium i Chisinau (Moldavien) i december 2007.

Under året har diskussioner inletts med UD och Sida om hur riksdagens kommande demokratifrämjande verksamhet skulle kunna organiseras och finansieras.

Övrigt internationellt samarbete

Under år 2007 har riksdagens arbete fortsatt för att *stärka dialogen med den muslimska världen i EU:s grannskapsområde*, i linje med utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU8. Talmännen har bidragit till detta arbete bl.a. genom talmannens värdskap för ett besök av Saudiarabiens talman och en delegationsresa till Saudiarabien och Kuwait under andre vice talmannens ledning. Riksdagens delegationer till Europarådet och EMPA har likaså aktivt deltagit i dialogen. Ett antal andra möten med fokus på dialogen har under året anordnats, förutom i Stockholm bl.a. i Marocko och Egypten.

Ett tjugotal riksdagsledamöter har under år 2007 deltagit som valobservatörer vid fem olika parlaments- och presidentval. De internationella valövervakningarna i Armenien och Ryssland leddes av svenska riksdagsledamöter.

Utskotten och EU-nämnden svarar liksom tidigare för en stor del av det internationella besöksutbytet och deltagande i olika interparlamentariska konferenser.

Antalet vänskapsföreningar med parlamentariker i andra länder fortsätter att öka. Närmare 30 föreningar drev ett mycket aktivt arbete under 2007. Ett av flera andra nätverk i riksdagen med internationell anknytning som under år 2007 arbetat aktivt är AWEPA (European Parliamentarians for Africa), som bl.a. anordnade "Africa Day".

Riksdagsdirektören är under perioden 2006-2008 president i en världsspännande sammanslutning för världens parlamentsdirektörer, Association of Secretaries General of Parliaments, ASGP. ASGP har ett nära samarbete med IPU. Utöver de årliga mötena har ASGP varit involverat i större samarbeten med bl.a. Europeiska radio- och TV-unionen (EBU) och ett globalt centrum för informationsteknologins roll i parlamentsarbetet (the Global Centre for ICT in Parliament).

Även andra delar av förvaltningen har medverkat i olika internationella sammanhang och ingår i internationella sammanslutningar inom respektive verksamhetsområde.

2.10 Bevarande och vårdande av det historiska arvet

Under denna rubrik samlas den verksamhet som under året har genomförts i syfte att bevara och vårda riksdagens historiska arv. I denna redogörelse för måluppfyllelsen har följande särskilt beaktats:

- att riksdagsförvaltningen ser till att riksdagshusens skick och värde har kunnat bevaras så att riksdagens verksamhet även fortsättningsvis ska kunna bedrivas på Helgeandsholmen (bl.a. renoveringar),
- att riksdagsförvaltningen ser till att riksdagens inredning och konst vårdas,
- att riksdagsförvaltningen ser till att riksdagens arkivhandlingar även fortsättningsvis utgör en del av det nationella kulturarvet (riktlinjer och gallringsbeslut),
- att riksdagsförvaltningen ser till att handlingar tillkomna i beslutsprocessen, däribland ljud- och bildupptagningarna, bevaras för eftervärlden.

Område	Uppföljning	Mål/mått
Vårdande och bevarande	Genomförda åtgärder	Uthålligt användbara byggnader och dokument m.m.

Sammanfattande måluppfyllelse

Sammanfattningsvis kan sägas att förvaltningen under året vidtagit aktiva åtgärder för att säkerställa att byggnaderna, inredning och konst samt dokumentsamlingarna vårdas och bevaras för framtiden.

Fastighetsverksamheten

Investeringar som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna på Helgeandsholmen ska anslagsfinansieras enligt de nya bestämmelserna i lag (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen, medan övriga fastighetsinvesteringar ska lånefinansieras. Under året har bl.a. följande arbeten bedrivits för att vårda och underhålla samt bevara de historiska byggnaderna, riksdagshuset.

Riksdagshusens fogar och fasader

Under 2006 påbörjades en översyn av fasaderna för Riksdagshuset östra och Riksdagshuset västra, där det konstaterades att fasaderna var i behov av omfogning samt rengöring. En renovering av den östra fasaden på Riksdagshuset östra genomfördes 2007. Samtliga granitytor högtryckstvättades med hett vatten. Mörka beläggningar och fläckar på graniten lättblästrades med hjälp av fint dolomitmjöl. Kompletterande rengöring av kalksten och sandsten gjordes manuellt med vattentvätt samt med hjälp av borstar och skalpeller. Den omfogning av fasaden som skedde syftade till att förhindra att vatten skulle tränga in i fogarna, något som kan leda till sprickskador när vattnet

fryser. Allt gammalt bladguld avlägsnades och en lackfärg ströks på som underlag, därefter förgylldes inskriptionen återigen. Resterande delar av den östra fasaden kommer att renoveras under 2008 - 2009.

Före slutbesiktningen lämnades en konserveringsrapport där det beskrevs vilka material och arbetsmetoder som användes i projektet samt råd till förvaltarna om framtida översyn av fasaden. Underhållskostnaden för detta arbete uppgick till ca 1,4 miljoner kronor.

Stabilisering av Riksgatans norra del

Den norra delen av Riksgatan mellan riksbyggnaderna och Riksbron har sedan lång tid tillbaka varit utsatt för sättningsrörelser vilka dels gett olägenheter för gång- och biltrafiken, dels skador på ledningar m.m. som ligger i jorden. Detta har medfört att justeringsarbeten av stenläggning och av ledningar måst utföras vid ett antal tillfällen. På senare tid har sättningsrörelsen ökat, varför beslut fattades att genomföra åtgärder för att långsiktigt lösa problemen med sättningar. Byggproduktionen påbörjades i slutet av sommaren 2006 och slutfördes enligt tidsplanen i juni 2007. Kostnaden för detta arbete uppgick till ca 13,1 miljoner kronor, varav 8,3 miljoner kronor är investeringskostnad som anslagsavräknats.

Under hela byggfasen och en tid därefter har byggnadernas sättningsrörelser följts genom ett särskilt kontrollprogram. Sättningarna har avstannat efter genomfört arbete.

Översyn av riksdagens entréer

Inom riksdagsförvaltningen pågår ett arbete som syftar till att förbättra tillgänglighet, brandutrymning, säkerhet och arbetsmiljö i riksdagens entréer. Ledamotsbyggnadens entré är den som först byggdes om. Arbetet genomfördes på ett, ur kulturhistoriskt perspektiv, varsamt sätt. Stor vikt lades vid tillgängligheten. Alla kategorier av besökare, ledamöter, tjänstemän m.fl. ska ges möjlighet att passera samma entré på likartade villkor.⁷⁰ I dag finns möjlighet att genomföra en fullgod säkerhetskontroll av besökande med hjälp av säkerhetsbågar och röntgen för bagage.

Det yttre arbetet genomfördes under 2006, medan det inre arbetet har genomförts under 2007. Investeringskostnaderna för detta uppgick till 21,9 miljoner kronor.

Riksdagens inredning och konst

Kraven på en representativ inredning är höga i riksdagens offentliga lokaler. Antalet besökare till riksdagen, både allmänhet och officiella gäster, är mycket stort. Riksdagen har också en samling av konst som syftar till att vara representativ för svensk samtidskonst.

⁷⁰ ”Riktlinjer för en tillgänglig statsförvaltning” från Handikappombudsmannen tillämpades.

Särskilda konstvisningar för allmänheten ordnas regelbundet. Riksdagens inredning och konst vårdas och förnyas kontinuerligt.

Under 2007 iordningställdes ett nytt pressrum i anslutning till kammarfoajén. Nya möbler köptes in och andra åtgärder vidtogs dessutom i kammarfoajén i syfte att få till stånd en bättre samlingsplats för ledamöterna. Några konstköp gjordes inte under året.

Riksdagens arkiv

Riksdagens arkiv bevarar, vårdar och tillgängliggör riksdagens arbete. Under året genomförde riksdagens arkiv även en bevarandeutredning avseende bevarandet av rörlig bild från riksdagens kammare. Remissinstanser var bl.a. Riksarkivet och Samtidshistoriska institutet vid Södertörns högskola. Samtliga remissinstanser förespråkade ett fullständigt och fortsatt bevarande av inspelningar från riksdagens kammare.

Riksdagens arkiv har en unik fotosamling med bl.a. bilder på huvuddelen av ledamöterna från tvåkammartiden 1866-1971 och från enkammartid från 1971. Det finns även foton på riksdagsmän från ståndsriksdagarnas senare del. Som ett led i arbetet att bevara och tillgängliggöra dessa har riksdagens arkiv köpt in en bilddatabas, som togs i bruk under året. Tanken är att arkivets äldre foto- och ritningssamlingar ska skannas och läggas in i bilddatabasen men på sikt ska även riksdagens utskott, enheter och organ kunna leverera digitala bilder till arkivet.

Utgivning av äldre protokoll

Arbetet med utgivning av hittills otryckta protokoll från ståndsriksdagen resulterade i att Prästeståndets protokoll 1751-1752 gavs ut.

Under åren 1940 till 1945 tillkom i utrikesutskottet 23 diskussionsprotokoll, s.k. memorialprotokoll. Dessa gavs ut för första gången i februari 2007 under titeln "Samråd i krigstid".

2.11 Internt inom riksdagsförvaltningen

Interna utvecklingsarbeten

Administrativa utvecklingsprojekt

Elektronisk dokumenthantering och information

Under året har projektet för att ta fram ett nytt intranät (Helgonät) för riksdagen avslutats. I projektets sista fas har ett arbete genomförts tillsammans med FRA (Försvarets radioanstalt) för att se till att säkerheten i systemen är tillräcklig, nya tester av strukturen har genomförts för att tillgodose användarnas behov i så stor utsträckning som möjligt och två testomgångar har utförts för att säkra att Helgonät är tillgängligt för alla användare. Nya Helgonät erbjuder

exempelvis aktuella uppgifter om kammarens arbete i en kalender och riksdagens andra aktiviteter för dagen i ytterligare en kalender. Strukturen och dispositionen av innehållet på startsidan gör att användaren med enkelhet kan navigera sig fram till rätt innehåll. Möjligheten att lägga ut bilder tillsammans med aktuell information ger en större möjlighet att nå ut och kommunicera med användarna.

Många användare har hört av sig till Helgonätsredaktionen och berättat att de tycker att det är mycket lättare att hitta i nya Helgonät. Det finns också en gemensam sökfunktion för hela Helgonät där sökresultatet presenteras i olika underavdelningar förutom i en vanlig träfflista. Det finns bättre möjligheter att prenumerera på innehåll som förenklar för användarna, men som också gjort att flera utskick per papper och e-post inte behöver göras. En stor del av uppgifterna och informationen hämtas automatiskt från databaser, vilket bl.a. spar arbete för kammarkansliet och ökar dess möjligheter att nå ut snabbare med uppdaterad information.

En vidareutveckling av riksdagsförvaltningens elektroniska fakturahantering har förberetts för att samtliga leverantörsfakturor och kundfakturor ska kunna behandlas elektroniskt som s.k. e-fakturor, en särskild standard för elektroniska fakturor. Detta ska vara genomfört under våren 2008 och kommer att innebära att riksdagsförvaltningen kan ta emot elektroniska fakturor, filer, via en fakturaväxel direkt in i ekonomisystemet Agresso.

En sådan elektronisk hantering av leverantörsfakturor och kundfakturor kommer att innebära betydande tidsvinster och en säker ekonomiadministration för såväl JO som riksdagsförvaltningen.

I riksdagsförvaltningens budgetprocess sker planeringen elektroniskt i ett särskilt budget- och planeringssystem, "Lovisa", som under året har utvecklats för att bli än mer automatiskt och transparent samt användarvänligt.

Styrplan 08⁷¹

Under året har arbetet inom projektet *Styrplan 08* fortsatt. Projektet syftar till att förbättra styrning, planering och uppföljning inom riksdagsförvaltningen. Den planerade processkartläggningen lades på is, och fokus har under 2007 bl.a. legat på uppdrag, mål och målnivåer samt därmed även på förändrad verksamhetsstyrning och uppföljning.

⁷¹ Se även avsnitt 2.2, Förutsättningar för resultatredovisningen.

2.12 Ekonomiska förutsättningar

Anslagsöversikt

Nedan följer en redovisning av årets anslagsförbrukning.

Tabell: Anslagsförbrukning (miljoner kronor)

Anslag under utgiftsområde 1	2007	2006	2005
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m., ramanslag	776	784	703
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader, ramanslag, varav	740	594	555
<i>AP1, Förvaltningskostnader</i>	534	540	508
<i>AP2, Fastighetskostnader</i>	45	54	47
<i>AP3, Bevarande av riksbyggnaderna</i>	161	-	-
Summa	1 516	1 378	1 258
90:6 Stöd till politiska partier	158	165	165
Total anslagsförbrukning	1 674	1 543	1 423

Anslag 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Det totala anslagsutfallet uppgick till ca 776 miljoner kronor, vilket är en minskning med ca 8 miljoner kronor sedan föregående år. Utgifterna minskade bl.a. med anledning av de ändrade ekonomiska villkoren för riksdagens ledamöter, minskat antal inrikes resor samt lägre utgifter för IT-inköp⁷².

En kraftig utgiftsökning har dock skett avseende pensioner och inkomstgarantier till ledamöter. Övriga utgiftsökningar är hänförliga till ökade utbildningsinsatser. Anslaget för riksdagens ledamöter och partier m.m. lämnade ett anslagssparande på ca 26 miljoner kronor.

Anslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader⁷³

Anslaget bestod 2007 av tre anslagposter (AP), *Övriga förvaltningskostnader* (AP1), *Riksdagens fastighetskostnader* (AP2) och *Bevarandet av riksbyggnaderna* (AP3).

Anslagsposten *Övriga förvaltningskostnader* lämnade ett anslagssparande på ca 23 miljoner kronor jämfört med 22 miljoner kronor 2006.

Anslagsposten *Riksdagens fastighetskostnader* lämnade även den ett anslagssparande 2007. Anslagssparandet uppgick till ca 22 miljoner kronor jämfört med 30 miljoner kronor 2006.

⁷² Verksamhetsåret 2006 gjordes ett större engångsinköp av IT-utrustning i samband med att ledamöterna erhöll ny mobil teknisk utrustning efter valet.

⁷³ Även om anslaget benämns Riksdagens förvaltningskostnader finns det ingen direkt koppling till begreppet kostnad i anslagsredovisningen. Redovisningen mot anslaget är dock, som sig bör, utgiftsmässig. Budgetåret 2008 byter anslaget namn till Riksdagens förvaltningsanslag.

Anslagsposten *Bevarandet av riksbyggnaderna* hade 2007 ett utfall på 161 miljoner kronor och lämnade inget anslagssparande. Anslagsposten upphörde också 2007 då den utgjorde en engångspost med anledning av lösen av lån för riksbyggnaderna i enlighet med de nya ekonomiadministrativa bestämmelserna m.m. för riksdagens myndigheter som trädde i kraft den 1 januari 2007.

För att finansiera utgifterna på anslagsposten beslutade riksdagen 2007 om en extra höjning av anslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader på 145 miljoner kronor. De extra anslagsmedlen användes dels för att täcka de utgifter som sedan 2004 upparbetats i det s.k. tätskrämsprojektet, dels för att lösa de lån som från 1999 upptagits för att finansiera vissa fastighetsprojekt som inte bedömts ha någon direkt koppling till riksdagens verksamhet. Utöver denna höjning togs ytterligare ca 16 miljoner kronor av uppkommet anslagssparande från 2004 och 2006 i anspråk.

Sammantaget har utfallet på anslag 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader, anslagspost 1* respektive *anslagspost 2*, minskat med ca 15 miljoner kronor jämfört med 2006.

Orsaken till det lägre anslagsutfallet beror i huvudsak på att 2007 är ett år efter valår, vilket kraftigt påverkat utgifterna för produktionen av riksdagsstrycket⁷⁴. I övrigt beror förändringen på utgiftssidan till stor del på minskade utgifter för riksdagens fastigheter och lägre IT-utgifter. I nettoutfallet ingår dock även en viss inkomstminskning som kan kopplas till den minskade försäljningen av riksdagstryck.

Anslag 90:6 Stöd till politiska partier

Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd dels som partistöd, dels som kanslistöd. Riksdagsförvaltningen disponerar anslaget och ansvarar för att stödet betalas ut till de politiska partierna. Anslagssparandet på ca 17 miljoner kronor är av engångskaraktär och beror på förändrade utbetalningsrutiner som trädde i kraft 2007.

Pågående arbeten

Riksdagsförvaltningen förfogar över anläggningstillgångar som betingar stora ekonomiska värden och som oftast är av strategisk betydelse i verksamheten. Anläggningar, både materiella och immateriella, som klassificeras som pågående arbete i redovisningen anslagsavräknas inte utan finansieras via riksdagsförvaltningens räntekonto till dess att anläggningen tas i bruk. I samband med att anläggningen tas i bruk upptas lån i Riksgälden.

Värdet på de anläggningar som klassificeras som pågående arbete har i takt med färdigställande minskat under året, från ca 19 miljoner kronor till ca 11 miljoner kronor.

⁷⁴ Antalet originaltrycksidor uppgick 2006 till ca 90 000 jämfört med 59 000 originaltrycksidor 2007.

Lån

I januari 2007 löstes lån på ca 135 miljoner kronor som tidigare tagits upp i Riksgälden. Lånen avsåg investeringar i anläggningstillgångar knutna till riksbyggnaderna på Helgeandsholmen och löstes i enlighet med den nya lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Under året ökade upplåningen i Riksgälden för investeringar i anläggningstillgångar med ca 28 miljoner kronor. Värdet på riksdagsförvaltningens lån uppgick vid årsskiftet till sammanlagt ca 142 miljoner kronor, varav ca 84 miljoner kronor avsåg lån i byggnader och mark och ca 58 miljoner kronor avsåg lån till övriga anläggningstillgångar m.m.

Lag med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagens myndigheter⁷⁵

Lagen trädde i kraft den 1 januari 2007. I lagen finns bl.a. förändringar avseende finansieringen av de anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet. Anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet ska finansieras med lån i Riksgälden.

För riksdagsförvaltningen innebär detta sammanfattningsvis att investeringar i byggnader och markanläggningar som har en direkt koppling till riksdagens verksamhet lånefinansieras. Undantag görs dock för investeringar som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna på Helgeandsholmen, vilka anslagsfinansieras och redovisas som statskapital.

2.13 Organisation och personal

Riksdagsförvaltningens uppgift är att skapa goda förutsättningar för att riksdagen ska kunna uppfylla sina konstitutionella och demokratiska uppgifter samt sina internationella åtaganden.

Organisation

Riksdagsförvaltningen omfattar följande organisatoriska enheter:

Ledningssekretariat och talmansstab bistår riksdagsdirektören och talmännen i deras arbete.

Kammarkansliet (KK) svarar för planering och genomförande av arbetet i kammaren och samordning av EU-arbetet samt utredningshjälp till ledamöter och partigruppskanslier.

⁷⁵ Lag (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Riksdagens internationella kansli (RIK) svarar för riksdagens internationella kontakter och biträder talmannen och de vice talmännen i deras internationella engagemang.

Utskottens och EU-nämndens kanslier biträder ledamöterna i deras arbete i utskotten och EU-nämnden.

Administrativa kontoret (AK) svarar för administrativa frågor, såsom personal, ekonomi, administrativt ledamotsstöd, juridik, intern service och IT-stöd samt även för fastighetsförvaltning och bevakning av riksdagens byggnader.

Kansliet för informations- och kunskapsförsörjning (KIK) svarar för information och faktaunderlag om riksdagen, riksdagens arbete och EU samt ansvarar för riksdagstrycket och tryckning av andra dokument.

Årets organisationsförändringar

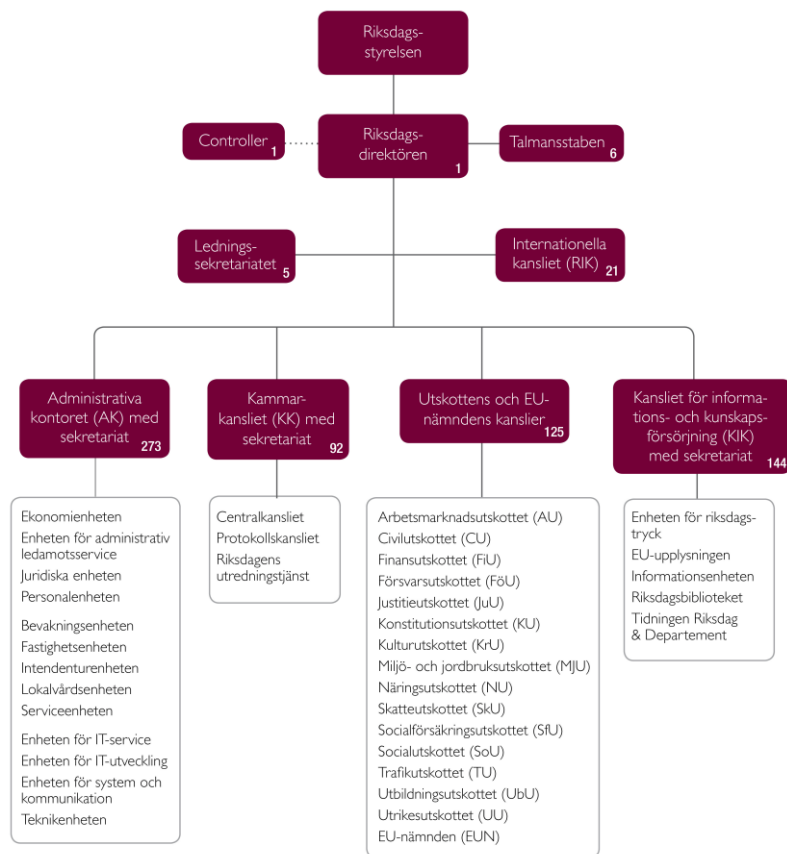
Under 2007 har följande organisationsförändringar skett. En ny organisatorisk enhet – talmansstaben har inrättats inom riksdagsförvaltningen. Chef är talmannens presschef och uppgiften är att bistå talmanspresidiet. Som ett led i Riksdagskommitténs förslag för utveckling av riksdagens arbete har en särskild funktion för EU-samordning inrättats vid kammarkansliet. EU-samordningen är kontaktpunkt internt och externt när det gäller riksdagens EU-arbete.

En översyn har gjorts av Riksdagsbibliotekets organisation i syfte att öka nyttan av verksamheten för såväl riksdagen som de externa målgrupperna. Översynen gjordes med processororientering som metod och resulterade i en förändring av arbetssätt, sektionindelning och ansvarsfördelning.

Inom riksdagens internationella kansli (RIK) har en mindre organisationsförändring gjorts genom att de tidigare sektionerna för parlamentariska församlingar respektive internationellt samarbete har upphört. Syftet med förändringen är att ge en tydligare bild av RIK:s tjänster, arbetsuppgifter och kompetens.

Den översyn av IT-enheternas verksamhet som påbörjades under 2005 har pågått under året och har slutförts per den 1 januari 2008.

Organisationen den 31 december 2007

Siffrorna anger antalet anställda⁷⁶, 668 personer den 31 december 2007, varav 378 kvinnor och 290 män inom respektive organisatorisk enhet.⁷⁷

Personal

Antalet anställda personer med tillsvidareanställning, eller vikariat, var 668 vid utgången av år 2007 mot 656 vid utgången av 2006. Antalet anställda har

⁷⁶ **AK:** Ekonmienheten 9, enheten för adm. ledamotsservice 11, juridiska enheten 9, personalenheten 12, intendenturenheten 13, bevakningsenheten 40, fastighetsenheten 28, lokalvårdsenheten 42, serviceenheten 33, enheten för IT-service 16, enheten för IT-utveckling 17, enheten för system och kommunikation 17, tekniknheten 20.

KK: Centralkansliet 9, protokollkansliet 28, riksdagens utredningstjänst 47.

KIK: Enheten för riksdagsstryck 25, informationsenheten 42, Riksdagsbiblioteket (inkl. arkivet) 47, EU-upplysningen 14, tidningen Riksdag & Departement 13.

⁷⁷ Controllerns organisatoriska hemvist är i AK:s sekretariat.

således ökat med tolv personer. Antalet årsarbetskrafter uppgick till 591 personer, föregående år 582.

Tabell: Antalet anställda fördelat på organisatorisk enhet och kön 2007-12-31

Organisatorisk enhet	Kvinnor antal	Män antal	Totalt antal	Andel kvinnor
Riksdagsdirektören med ledningssekreteriat, talmansstab, kammarkansliet, RIK	77	48	125	62 %
Utskottskanslierna, EU-nämndens kansli	83	42	125	66 %
Administrativa kontoret	129	145	274	47 %
Kansliet för informations- och kunskapsförsörjning	89	55	144	62 %
Totalt	378	290	668	57 %

Andelen kvinnor av de anställda vid utgången av 2007 motsvarar 57 % av de anställda. Denna könsfördelning är i stort sett oförändrad jämfört med föregående år. Andelen kvinnor är lägst inom administrativa kontoret (47 %).

Tabell: Antalet anställda fördelat på ålder och kön 2007-12-31

Åldersintervall	Kvinnor antal	Män antal	Totalt antal	Ålder, andel av totalen
0-24 år	0	3	3	< 1 %
25-34 år	47	51	98	15 %
35-44 år	106	92	198	30 %
45-54 år	97	75	172	26 %
55-59 år	52	40	92	14 %
60- år	76	29	105	15 %
Totalt	378	290	668	100 %

Medelåldern för de anställda är drygt 46 år, 48 år för kvinnor respektive 45 år för män. En dryg sjättedel (15 %) av de anställda är under 35 år. En tredjedel (30 %) av de anställda är 35-44 år. Personer som är 55 år eller äldre utgör liksom föregående år ca 29 % av de anställda, och 15 % av dessa är 60 år eller äldre.

Tabell: Anställningstid fördelad på kvinnor och män 2007-12-31

Anställningstid	Kvinnor antal	Män antal	Totalt antal	Anställningstid, andel av totalen
< 1 år	25	24	49	7 %
1-3 år	64	48	112	17 %
4-5 år	37	36	73	11 %
6-10 år	92	70	162	24 %
11-14 år	45	42	87	13 %
15-19 år	59	32	91	14 %
20-24 år	22	22	44	7 %
25- år	34	16	50	7 %
Totalt	378	290	668	100 %

Medelanställningstiden har minskat något från förgående års ca 11,5 år till 10,8 år och är något högre, 11,3 år, för kvinnor än för män, 10,2 år. Antalet personer med kort anställningstid har ökat från 3 till 7 % som en följd av att fler personer har anställts under året.

Personalomsättningen har minskat något och var under året 8 %. Jämförelsevis var personalomsättningen 9,1 % 2006, 7,4 % 2005, 5,3 % 2004 och 8,5 % 2003. Totalt slutade 53 personer (60 personer 2006, 48 personer 2005 och 34 personer 2004) sin anställning, varav 10 personer (18 personer 2006, 10 personer 2005 och 13 personer 2004) gick i pension.

Tabell: Antalet chefer⁷⁸ fördelat på organisatorisk enhet och kön 2007-12-31

Organisatorisk enhet	Kvinnor antal	Män antal	Totalt antal	Andel kvinnor
Riksdagsdirektören med ledningssekreteriat, talmansstab, kammarkansliet, RIK	3	4	7	43 %
Utskottskanslierna, EU-nämndens kansli	7	9	16	44 %
Administrativa kontoret	6	9	15	40 %
Kansliet för informations- och kunskapsförsörjning	4	2	6	67 %
Totalt	20	24	44	45 %

Andelen kvinnliga chefer inom riksdagsförvaltningen är 45 %.

Tabell: Antalet chefer fördelat på ålder och kön 2007-12-31

Åldersintervall	Kvinnor antal	Män antal	Totalt antal	Ålder, andel av totalen
35-44 år	2	2	4	9 %
45-54 år	8	6	14	32 %
55-59 år	3	11	14	32 %
60- år	7	5	12	27 %
Totalt	20	24	44	100 %

Medelåldern för chefer i riksdagsförvaltningen är 55 år och över hälften (59 %) är 55 år eller äldre. För att bl.a. säkerställa tillgången på goda chefer i framtiden har ett nytt chefsutvecklingsprogram utarbetats.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron i procent av tillgänglig arbetstid har fortsatt att minska, dock är minskningen marginell 2007 i förhållande till 2006 (0,1 %). Antalet personer med sjukfrånvaro har ökat något totalt sett, medan antalet individer med långtidsfrånvaro ligger på i stort sett samma nivå. Positivt är att antalet kvinnor med sjukfrånvaro nu för första gången minskar.

⁷⁸ Enhetschef eller högre chef med personalansvar.

I en jämförelse mellan olika åldersgrupper är det i åldersgruppen 29 år eller yngre som sjukfrånvaron i procent av tillgänglig arbetstid har minskat, från 5,6 % till 2,4 %. Inom gruppen långtidssjukskrivna dominerar kvinnorna fortfarande. Riksdagsförvaltningen fortsätter att bedriva ett aktivt rehabiliteringsarbete för sjukskrivna i nära samarbete med berörd ansvarig chef, företagshälsovården och Försäkringskassan. Under våren 2008 kommer en mer detaljerad analys att genomföras, bl.a. för att få en bättre uppfattning av den arbetsrelaterade sjukfrånvaron.

Tabell: Sjukfrånvaron 2007

	2007	2006	2005	2004	2003
Total sjukfrånvaro i % av tillgänglig arbetstid	3,8	3,9	4,7	5,1	5,3
Antal årsarbetare ⁷⁹	619	617	617	605	599
Antal individer med sjukfrånvaro	349	344	331	319	307
Långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro i %	57,7	60,3	64,2	66,7	70,4
Långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till tillgänglig tid i %	2,2	2,3	3,0	3,4	3,8
Antal individer med långtidssjukfrånvaro	25	26	42	44	49
Kvinnors sjukfrånvaro i % av tillgänglig arbetstid	4,5	4,7	5,8	6,4	6,5
Antal kvinnliga årsarbetare	353	354	353	348	348
Antal kvinnor med sjukfrånvaro	214	233	204	206	193
Mäns sjukfrånvaro i % av tillgänglig arbetstid	2,9	2,7	3,3	3,4	3,8
Antal manliga årsarbetare	267	262	264	257	251
Antal män med sjukfrånvaro	135	121	127	113	114
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 eller yngre i % av tillgänglig arbetstid	2,4	5,6	5,6	3,7	5,6
Antal årsarbetare i åldersgruppen 29 år eller yngre	29	39	41	36	41
Antal individer i åldersgruppen 29 år eller yngre med sjukfrånvaro	27	33	36	28	32
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30–49 år i % av tillgänglig arbetstid	4,5	4,3	4,8	5,6	5,5
Antal årsarbetare i åldersgruppen 30–49 år	333	330	329	318	305
Antal individer i åldersgruppen 30–49 år med sjukfrånvaro	194	195	177	167	158

⁷⁹ Antalet årsarbetare är inte jämförbart med antalet årsarbetskrafter, bl.a. på grund av att sjuk- och föräldraledigheter inte är avräknade vid beräkningen av antalet årsarbetare.

	2007	2006	2005	2004	2003
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år eller äldre i % av tillgänglig arbetstid	3,1	3,0	4,6	4,6	5,1
Antal årsarbetare i åldersgruppen 50 år eller äldre	257	248	247	250	253
Antal individer i åldersgruppen 50 år eller äldre med sjukfrånvaro	128	116	118	124	117

3 Finansiell redovisning

3.1 Resultaträkning

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	<i>Not</i>	2007-01-01- 2007-12-31	2006-01-01- 2006-12-31
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Intäkter av anslag		1 090 103	1 122 166
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	38 941	54 935
Intäkter av bidrag		525	186
Finansiella intäkter	2	2 289	438
<i>SUMMA</i>		<i>1 131 857</i>	<i>1 177 725</i>
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Kostnader för personal och ledamöter	3	-802 814	-745 037
Kostnader för lokaler		-15 993	-15 579
Övriga driftskostnader		-278 184	-365 723
Finansiella kostnader	2	-4 682	-3 580
Avskrivningar och nedskrivningar	6, 7	-66 418	-67 128
<i>SUMMA</i>		<i>-1 168 091</i>	<i>-1 197 047</i>
 <i>VERKSAMHETSUTFALL</i>		 <i>-36 233</i>	 <i>-19 322</i>
TRANSFERERINGAR			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		415 162	419 756
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		161	-
Lämnade bidrag	4	-415 323	-419 756
<i>SALDO</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
 ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	5	 -36 233	 -19 322

3.2 Balansräkning

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	<i>Not</i>	2007-12-31	2006-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR</i>			
Balanserade utgifter för utveckling		-	97
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		1 822	2 747
<i>SUMMA IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR</i>	<i>6</i>	<i>1 822</i>	<i>2 844</i>
<i>MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR</i>			
Byggnader, mark och annan fast egendom		1 065 263	1 061 759
Förbättringsutgifter på annans fastighet		1 791	2 444
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		110 056	106 165
Pågående nyanläggningar		10 893	18 869
<i>SUMMA MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR</i>	<i>7</i>	<i>1 188 003</i>	<i>1 189 237</i>
<i>FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR</i>			
Andelar i bostadsrättsföreningar		2 159	2 159
<i>SUMMA FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR</i>	<i>8</i>	<i>2 159</i>	<i>2 159</i>
<i>FORDRINGAR</i>			
Kundfordringar		1 174	965
Fordringar hos andra myndigheter	<i>9</i>	14 310	18 729
Övriga fordringar		4	56
<i>SUMMA FORDRINGAR</i>		<i>15 488</i>	<i>19 750</i>
<i>PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER</i>			
Förutbetalda kostnader		25 228	26 897
Övriga upplupna intäkter		272	861
<i>SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER</i>	<i>10</i>	<i>25 500</i>	<i>27 758</i>
<i>AVRÄKNING MED STATSVERKET</i>	<i>11</i>	<i>-70 942</i>	<i>-82 582</i>
<i>KASSA OCH BANK</i>			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	<i>12</i>	146 699	148 835
Kassa, plusgiro och bank		30	30
<i>SUMMA KASSA OCH BANK</i>		<i>146 729</i>	<i>148 865</i>
SUMMA TILLGÅNGAR		1 308 759	1 308 031

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	<i>Not</i>	2007-12-31	2006-12-31
SKULDER			
<i>MYNDIGHETSKAPITAL</i>			
Statskapital	13	615 791	142 583
Donationskapital	14	2 385	2 406
Balanserad kapitalförändring	15	-1 230 674	754 815
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	5	-36 233	-19 322
<i>SUMMA MYNDIGHETSKAPITAL</i>	15	-648 731	880 482
<i>AVSÄTTNINGAR</i>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	16	1 662 793	936
<i>SUMMA AVSÄTTNINGAR</i>		1 662 793	936
<i>SKULDER M.M.</i>			
Lån i Riksgskontoret	17	141 920	272 731
Skulder till andra myndigheter	18	19 417	16 956
Leverantörsskulder		71 936	80 050
Övriga skulder	19	14 657	14 632
<i>SUMMA SKULDER M.M.</i>		247 930	384 369
<i>PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER</i>			
Upplupna kostnader		36 272	33 007
Oförbrukade bidrag		186	-
Övriga förutbetalda intäkter		10 308	9 237
<i>SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER</i>	20	46 766	42 244
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		1 308 759	1 308 031
STÄLLDA PANTER		inga	inga
ANSVARSFÖRBINDELSER		inga	Se under avsnitt 3.5 Tilläggsupplysningar och noter, avseende ledamöternas inkomstgarantier och pensioner, i föregående års årsredovisning.

3.3 Anslagsredovisning

<i>(Belopp anges i tkr)</i> 2007-12-31	Ingående över- förings- belopp /reserva- tion	Årets till- delning enligt anslags- direktiv	Omdis- ponerat anslags- belopp	In- drag- ning	Totalt disp. belopp	Netto- utgifter	Utgående över- förings- belopp
Anslag 1:90:2, ramanslag <i>Riksdagens ledamöter och partier m.m.</i>	30 855	771 124	-	-	801 979	-776 211	25 768
Anslag 1:90:3, ramanslag <i>(Not 21)</i> <i>Riksdagens förvaltnings- kostnader</i>	51 727	733 737	-	-	785 464	-740 290	45 174
<i>Anslagspost 1</i>	21 790	535 737	-	-	557 527	-534 401	23 125
<i>Anslagspost 2</i>	29 937	53 000	-16 255	-	66 682	-44 634	22 048
<i>Anslagspost 3</i>	-	145 000	16 255	-	161 255	-161 255	0
Anslag 1:90:6, ramanslag <i>(Not 22)</i> <i>Stöd till politiska partier</i>	5 680	170 200	-	-574	175 306	-157 884	17 422
SUMMA TOTALT	88 262	1 675 061		-574	1 762 749	-1 674 385	88 364

Finansiella villkor:*Anslagskredit*

Anslag 1:90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	38 556
Anslag 1:90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	22 012
<i>Anslagspost 1</i>	16 072
<i>Anslagspost 2</i>	1 590
<i>Anslagspost 3</i>	4 350
Anslag 1:90:6 Stöd till politiska partier	5 106

Redovisning mot inkomsttitel:

Riksdagsförvaltningen redovisar inte mot någon inkomsttitel.

Bemyndiganden: Inga

3.4 Finansieringsanalys

<i>(belopp anges i tkr)</i>	<i>Not</i>	2007-01-01– 2007-12-31	2006-01-01– 2006-12-31
DRIFT			
<i>Kostnader</i>	24	-1 101 750	-1 129 956
Finansiering av drift			
Intäkter av anslag		1 090 103	1 122 166
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	25	38 899	54 759
Intäkter av bidrag		525	186
Övriga intäkter		2 289	438
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av drift</i>		1 131 816	1 177 549
<i>Ökning(-)/minskning (+) av kortfristiga fordringar</i>		6 520	-777
<i>Ökning(+)/minskning (-) av kortfristiga skulder</i>		-1 105	3 083
Kassaflöde från/till drift		35 481	49 899
INVESTERINGAR			
Investeringar i materiella tillgångar		-64 336	-77 714
Investeringar i immateriella tillgångar		-	-308
<i>Summa investeringsutgifter</i>		-64 336	-78 022
Finansiering av investeringar			
Lån från Riksgskontoret		63 642	180 110
– amorteringar		-194 453	-40 046
Ökning/minskning av statskapital med medel som erhållits från/tillförts statsbudgeten		169 120	602
Försäljning av anläggningstillgångar		49	472
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar</i>		38 358	141 139
Kassaflöde från/till investeringar		-25 978	63 117
TRANSFERERINGSVERKSAMHET			
Lämnade bidrag		-415 323	-419 756
<i>Utbetalningar i transfereringsverksamhet</i>		-415 323	-419 756
Finansiering av transfereringsverksamhet			
Medel från statsbudgeten		415 162	419 756
Medel från andra myndigheter för finansiering av bidrag		161	
<i>Summa medel som erhållits för finansiering av transfereringsverksamhet</i>		415 323	419 756
Kassaflöde till/från transfereringsverksamhet		0	0
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		9 503	113 016

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	<i>Not</i>	2007-01-01– 2007-12-31	2006-01-01– 2006-12-31
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL			
Likvida medel vid årets början		66 283	–46 733
Ökning (+)/minskning (–) av tillgodohavande i RGK		–2 137	89 953
Ökning (+)/minskning (–) av avräkning med statsverket		11 640	23 063
<i>Summa förändring av likvida medel</i>		9 503	113 016
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS SLUT		75 786	66 283

3.5 Tilläggsupplysningar och noter

(Belopp anges i tkr)

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag (2006:999)⁸⁰ med ekonomi-administrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen (Rea-lagen) samt föreskrift (RFS 2006:10) om tillämpningen av lagen och riktlinjer (2007:1) till föreskriften.

Riksdagsförvaltningen tillämpar inte lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.

Rea-lagen trädde i kraft den 1 januari 2007. I lagen finns bl.a. förändringar avseende finansieringen av de anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet. Det innebär att sådana investeringar som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna på Helgeandsholmen finansieras med anslag i stället för med lån i Riksgälden och därmed numera redovisas som statskapital, se vidare not 13.

I övrigt överensstämmer de tillämpade redovisningsprinciperna med föregående år förutom att avsättning har skett fr.o.m. i år avseende utfästelser för inkomstgarantier till avgångna riksdagsledamöter och pensionsåtaganden både för de riksdagsledamöter som lämnat riksdagen och för de ledamöter som sitter i riksdagen i dag.

Denna nya princip för avsättningar har medfört att 1 662 000 kronor redovisas som avsättning för pensioner och liknande förpliktelser och redovisas direkt mot balanserad kapitalförändring i balansräkningen per 2007-12-31.

Avsättningen avseende deltidspensioner för tjänstemän redovisas med 793 000 kr som del av årets kapitalförändring.

Anläggningstillgångar

Principen för bokföring av tillgångar avsedda för stadigvarande bruk har ändrats. För 2007 gäller att en anskaffningskostnad på minst 20 000 kronor och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre bokförs som materiell anläggningstillgång. Tidigare var beloppsgränsen 10 000 kronor. Principen för bokföring av immateriella anläggningstillgångar har ändrats från 20 000 kronor till 500 000 kronor. Förbättringsutgifter på annans fastighet bokförs som anläggningstillgång om utgiften överstiger 100 000 kronor.

Pågående arbeten värderas med avseende på om de ska bokföras som anläggningstillgång eller ej vid tidpunkten då lån tas upp för lånefinansierade anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångarna skrivs av över den bedömda ekonomiska livslängden från den månad som tillgången kan tas i bruk. Investeringar i egna

⁸⁰ Lagen trädde i kraft i januari 2007.

fastigheter skrivs av under den återstående ekonomiska livslängden för berörd fastighet.

Tabell: Tillämpade avskrivningstider (år)

	Avskrivningstid
Immateriella anläggningstillgångar	
Balanserade utgifter för utveckling	3 år
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	5 år
Materiella anläggningstillgångar	
Byggnader, mark och annan fast egendom	30–50 år
Byggnadsinventarier	3–30 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	3–10 år
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	3–10 år

Bärbara datorer för ledamöter och tjänstemän redovisas inte som anläggningstillgång, eftersom den förväntade ekonomiska livslängden bedöms vara kortare än tre år.

Fordringar

Fordringar har tagits upp med de belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs förutbetalda kostnader, upplupna intäkter, upplupna kostnader och förutbetalda intäkter vars belopp överstiger 50 000 kr.

Myndighetskapital

Statskapitalet utgörs enl. 12 § Rea-lagen av riksbyggnaderna på Helgeandsholmen, bostadsrätterna, konst och mark, som finansierats med anslag. Donationskapitalet utgörs av Villa Bonnier med konstföremål.

Avsättningar

En avsättning i balansräkningen redovisas när riksdagsförvaltningen som följd av en inträffad händelse har en förpliktelse, om det är troligt att det krävs ett utflöde av resurser för att reglera förpliktelsen samt om en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan ske.

Pensioner och inkomstgarantier till riksdagsledamöter regleras i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98), ersättningsstadgan (1971:1197), lag (1988:589) med tillämpningsföreskrifter (RFS 1988:3) och lag (1994:1065) med tillämpningsföreskrifter (RFS 2006:6).

Uppgifterna för 2007 års pensions-/inkomstgarantiskuld har tagits fram för första gången, delvis med hjälp av extern expertis. Jämförelsetal för 2006 har inte tagits fram i efterhand, eftersom beräkningarna är omfattande och kostnaderna för att ta fram dessa uppgifter inte står i rimlig proportion till informationsvärdet.

Tjänstemännens pensioner

Under posten Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser redovisas avtalade pensioner till egen personal som beviljats delpension. Pensioner till övriga tjänstemän vid riksdagsförvaltningen betalas genom Statens pensionsverk (SPV) i likhet med andra statliga myndigheter och redovisas i SPV:s balansräkning.

Riksdagsledamöters pensioner

Avsättning för pensionsförpliktelser till ledamöter som lämnat riksdagen redovisas fr.o.m. år 2007 till det försäkringstekniska värdet av pensionsåtaganden som beräknats av SPV i enlighet med gällande regelverk för affärsverk. Riktlinjerna innehåller ränteantagandet 2,5 % per år. SPV har beräknat pensionsskulden dels för de pensioner som utbetalas av SPV, dels för de pensioner som riksdagsförvaltningen beviljat men som ännu inte är under utbetalning.

Avsättning för intjänade pensionsförpliktelser för ledamöter som för närvarande sitter i riksdagen har gjorts enligt SPV:s modell under antagandet att alla ledamöter kvarstår i riksdagen under hela mandatperioden, dvs. fram till nästa val år 2010.

Riksdagsförvaltningen betalar särskild löneskatt på utbetalda pensioner. Avsättning görs därför även för särskild löneskatt baserat på pensionsskuldens storlek vid räkenskapsårets utgång med då gällande skattesats.

Riksdagsledamöters inkomstgarantier

Avsättningar för beslutade inkomstgarantier (inkl. sociala avgifter) till ledamöter har gjorts med ett belopp motsvarande förväntade framtida utbetalningar t.o.m. år 2021. Avsättning görs baserat på de av ledamöterna anmälda förhållandena, och på de inkomstgarantibelopp, som gällde i januari 2008. Beloppet är nuvärdesberäknat med en diskonteringsfaktor på 3 %. Ingen uppräkningsfaktor har gjorts för eventuella kommande prisbasbeloppshöjningar.

Skulder m.m.

Skulder har tagits upp med sina nominella belopp. Utländsk fordran/skuld omräknas enligt växelkursen på balansdagen.

Övrig information

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron redovisas i resultatredovisningen under avsnittet Organisation och personal.

Beviljade stöd till partierna

I enlighet med Riksrevisionen rekommendation har frågan om behovet av ett särskilt bemyndigande från regeringen, för anslaget 90:6, *Stöd till politiska partier*, utretts.

Beslut om anslagets fördelning fattas av partibidragsnämnden i oktober, innan riksdagen har fattat beslut om anslaget.

Riksdagsförvaltningen fann att ett sådant behövdes då partibidragsnämnden beslutar om anslagsfördelning innan riksdagen formellt beslutar om anslaget. Ett bemyndigande för riksdagsförvaltningen har beslutats av riksdagen för 2009 års stöd. Av budgettekniska skäl har detta inte kunnat genomföras för 2008 års stöd. Anslaget är komplicerat då det hanteras av riksdagsförvaltningen men bereds av regeringen.

Partibidragsnämnden har således beslutat om statligt stöd till riksdagspartierna för tiden den 15 oktober 2007 till den 14 oktober 2008 på sammanlagt 164 miljoner kronor varav 130 miljoner kronor avser budgetåret 2008. Dessutom har Partibidragsnämnden den 15 november 2007 beslutat om stöd till Sverigedemokraterna för tiden 15 oktober 2007 till den 14 oktober 2008 på sammanlagt 666 600 kronor av detta belopp avser 527 725 kronor budgetåret 2008.

Riksdagsförvaltningen har emellertid endast betalat ut beloppen som avser 2007 och dröjt med beloppen för 2008 till dess regleringsbrev från regeringen beslutats.

Noter

	2007	2006
Not 1 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Intäkter av hyror	17 910	27 404
Intäkter av försäljningsverksamhet	14 666	15 464
Övrigt	6 365	12 067
Summa	38 941	54 935

Minskningen av hyresintäkterna mellan 2006 och 2007 beror på reformen om ändring av ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (2005/06:RS4), som trädde i kraft den 2 oktober 2006. Minskningen av Övrigt beror främst på minskade fakturerade intäkter från SIDA för biståndsverksamhet samt för teknisk utrustning till partikanslierna.

Not 2 Finansiella intäkter och kostnader*Finansiella intäkter*

Ränteintäkter från Riksgälden	2 161	348
Övrigt	127	90
Summa	2 288	438

Finansiella kostnader

Räntekostnader till Riksgälden	-4 656	-3 568
Övrigt	-26	-12
Summa	-4 682	-3 580

Not 3 Kostnader för personal och ledamöter

Kostnader för ledamöter (inkl. sociala avgifter)	-447 776	-415 846
Kostnader för personal (inkl. sociala avgifter)	-355 039	-329 192
Summa	-802 815	-745 038
varav lönekostnader, exkl. sociala avgifter	-507 635	-465 923

Not 4 Lämnade bidrag

Stöd till politiska partier	-157 884	-164 629
Stöd till partigrupperna i riksdagen	-242 693	-241 438
Nordiska rådet	-12 493	-11 810
IPU	-847	-821
OSSE	-799	-806
Övrigt	-607	-252
Summa	-415 323	-419 756

	2007	2006
Not 5 Årets kapitalförändring		
Anslagsfinansierade anläggningstillgångar	2 383	-
Amorteringar	33 716	40 046
Avskrivningar	-66 418	-67 128
Förändring av periodiseringar	-5 914	7 760
Summa	-36 233	-19 322

Kapitalförändringen visar en periodiseringsdifferens mellan de kostnader respektive intäkter riksdagsförvaltningen redovisar och de utgifter respektive inkomster som avräknats statsbudgeten.

Not 6 Immateriella anläggningstillgångar

Balanserade utgifter för utveckling

IB Anskaffningar	32 742	32 646
Årets anskaffningar	-	97
Tidigare års avskrivningar	-97	-14 371
Tidigare års nedskrivningar	-14 412	-18 233
Årets avskrivningar	-18 233	-42
Bokfört värde	-	97

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar

IB Anskaffningar	4 949	4 737
Årets anskaffningar	-	212
Fört från balanserade utgifter för utveckling	97	-
Tidigare års avskrivningar	-2 202	-1 212
Årets avskrivningar	-1 022	-990
Bokfört värde	1 822	2 747
Summa bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	1 822	2 844

	2007	2006
Not 7 Materiella anläggningstillgångar		
<i>Byggnader och mark</i>		
IB Anskaffningar	1 517 819	1 382 876
Överfört från Pågående nyanläggningar	23 503	134 944
Årets anskaffningar	9 081	-
Tidigare års avskrivningar	-456 060	-430 299
Årets avskrivningar	-29 080	-25 762
Bokfört värde	1 065 263	1 061 759
Taxeringsvärden	227 218	185 047

Flertalet av fastigheterna är taxerade som specialenhet allmän byggnad, vilket innebär att de inte åsatts något taxeringsvärde.

Förbättringsutgifter på annans fastighet

IB Anskaffningar	6 950	6 950
Tidigare års avskrivningar	-4 506	-3 844
Årets avskrivningar	-653	-662
Bokfört värde	1 791	2 444

Maskiner, inventarier, installationer m.m.

IB Anskaffningar	350 697	327 733
Överfört från Pågående nyanläggningar	18 178	15 324
Årets anskaffningar	21 549	27 387
Utrangeringar	-87	-19 747
Tidigare års avskrivningar	-244 531	-223 441
Årets avskrivningar	-35 750	-39 673
Korrigeringar av tidigare års avskrivningar	-	18 582
Bokfört värde	110 056	106 165

Pågående nyanläggningar

IB Anskaffningar	18 869	118 809
Årets anskaffningar	33 705	50 328
Avslutade	-41 681	-150 268
Bokfört värde	10 893	18 869

Summa bokfört värde materiella anläggningstillgångar

1 188 003	1 189 237
------------------	------------------

Under 2007 har bl.a. följande större pågående arbeten aktiverats

- Entrén till Ledamotshuset
- Kammarfoajén
- Säkerhetssystemet Argos
- Riksgatans norra del

	2007	2006
Not 8 Finansiella anläggningstillgångar		
Andelar i bostadsrättsföreningar, bokfört värde	2 159	2 159
uppskattat marknadsvärde	50 175	34 679
Not 9 Fordringar hos andra myndigheter		
Mervärdesskattefordran	13 819	14 475
Övrigt	491	4 254
Summa	14 310	18 729
Not 10 Periodavgränsningsposter		
Årskort flyg	2 890	5 572
SJ årskort	8 835	9 132
Övrigt	13 775	13 054
Summa	25 500	27 758
Not 11 Avräkning med statsverket		
Ingående balans	-82 582	-105 645
<i>Avräknat mot statsbudgeten:</i>		
Anslag	1 674 385	1 542 524
<i>Avräknat mot statens centralkonto i Riksbanken:</i>		
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-1 504 861	-1 354 832
Transfereringar m.m.	-157 884	-164 629
Utgående balans	-70 942	-82 582
Not 12 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
Av riksdagen beviljad kredit på räntekonto	150 486	135 483
Saldot på räntekontot består dels av lånemedel som tillförts från Riksgälden för finansiering av anläggningstillgångar, dels av anslagssparande.		
Not 13 Statskapital		
Ingående balans	142 583	141 981
Under året anskaffat statskapital	169 120	602
Under året utskiftat statskapital	-100	-
Under året omfört till statskapital från balanserad kapitalförändring	304 188	-
Utgående balans	615 791	142 583

Under 2007 har riksbyggnaderna på Helgeandsholmen förts från balanserad kapitalförändring till statskapital.

	2007	2006
Not 14 Donationskapital		
Ingående balans	2 406	2 426
Årets avskrivningar	-21	-20
Utgående balans	2 385	2 406

Not 15 Balanserad kapitalförändring

Ingående balans	754 815	785 895
Föregående års kapitalförändring	-19 322	-31 080
Omföring anskaffningar, statskapital	-569 687	-
Omföring avskrivningar, statskapital	265 500	-
Omföring avskrivningar, donationskapital	21	-
Avsättningar för ledamöternas inkomstgarantier och pensioner	-1 662 000	-
Utgående balans	-1 230 674	754 815

Avsättningen för ledamöternas inkomstgarantier och pensioner är en del av statens totala pensionsåtagande. Myndighetskapitalet för riksdagsförvaltningen är således också en del av statens totala åtagande.

Not 16 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser*Deltidspensioner för tjänstemän*

Ingående avsättning	936	1 132
Årets pensionskostnad, tjänstemän	213	198
Årets pensionsutbetalningar, tjänstemän	-356	-394
Utgående avsättning	793	936

Pensionsavsättning till ledamöter som lämnat riksdagen

Ingående avsättning	-	-
Avsatt till pensioner	864 000	-
Sociala avgifter	210 000	-
Årets pensionskostnad, ledamöter	60 334	-
Årets pensionsutbetalningar, ledamöter	-60 334	-
Utgående avsättning	1 074 000	-

Antal ledamöter där utbetalning har påbörjats uppgår till 563 (-) och antal ledamöter där utbetalning ännu inte har påbörjats uppgår till 331(-).

Pensionsavsättning till ledamöter som tjänstgör i riksdagen

Ingående avsättning	-	-
Avsatt till pensioner	362 000	-
Sociala avgifter	88 000	-
Utgående avsättning	450 000	-

	2007	2006
<i>Inkomstgaranti till ledamöter som lämnat riksdagen</i>		
Ingående avsättning	-	-
Utfästa inkomstgarantier	104 625	-
Sociala avgifter	33 375	-
Årets kostnad för inkomstgarantier	59 356	-
Årets utbetalning av inkomstgarantier	<u>-59 356</u>	<u>-</u>
Utgående avsättning	138 000	-

Beräkning av utfästelser för utfästa inkomstgarantier har gjorts under 2007.

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

1 662 793 **936**

Not 17 Lån i Riksgälden

Ingående balans	272 731	132 666
Under året upptagna lån	63 642	180 111
Årets amorteringar	<u>-194 453</u>	<u>-40 046</u>
Utgående balans	141 920	272 731
Av riksdagen beviljad låneram	300 000	450 000

(enl. anslagsdirektiv) Se även not 5.

Förändringen mellan år 2006 och år 2007 beror främst på lösen av lån 160 736 tkr hänförligt till investeringar för att bevara riksbyggnaderna på Helgeandsholmen.

Not 18 Skulder till andra myndigheter

Arbetsgivaravgift	12 659	11 953
Övrigt	<u>6 758</u>	<u>5 003</u>
Summa skulder till andra myndigheter	19 417	16 956

Not 19 Övriga skulder

Personalens källskatt	14 657	14 367
Övrigt	<u>-</u>	<u>265</u>
Summa övriga skulder	14 657	14 632

Not 20 Periodavgränsningsposter

Semesterlöner	18 787	17 356
Arbetsgivaravgifter, Kåpan, avtalspremier på semesterlöner	10 114	9 174
Övrigt	<u>17 865</u>	<u>15 714</u>
Summa periodavgränsningsposter	46 766	42 244

	2007	2006
Not 21 Anslag 1:90:2, Riksdagens förvaltningskostnader		
Av riksdagen beviljad anslagskredit (5 % 2007, 3 % 2006)	38 556	23 115
Not 22 Anslag 1:90:3, Riksdagens förvaltningskostnader		
Av riksdagen beviljad anslagskredit (3 % 2007 och 2006)	22 012	17 530
Not 23 Anslag 1:90:6, Stöd till politiska partier		
Av riksdagen beviljad anslagskredit (3 % 2007 och 2006)	5 106	5 106
Not 24 Kostnader		
Verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen	-1 168 091	-1 197 047
avgår avskrivningar	66 418	67 128
avgår årets förändringar av avsättningar för pensioner	-143	-905
avgår realisationsförlust	66	868
Summa	-1 101 750	-1 129 956
Not 25 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Intäkter av avgifter enligt resultaträkningen	38 941	54 935
avgår realisationsvinster	-42	-176
Summa	38 899	54 759

3.6 Sammanställning över väsentliga uppgifter

(Belopp anges i tkr)

	2007	2006	2005	2004	2003
Låneram hos Riksgälden					
Beviljad låneram	300 000	450 000	450 000	450 000	350 000
Utnyttjad låneram under året	141 919	272 731	132 666	129 923	102 416
Kontokredit hos Riksgälden					
Kontokredit hos Riksgälden	150 486	135 483	129 490	119 121	164 814
Maximalt utnyttjad	27 823	74 660	31 884	34 795	67 992
Avgiftsintäkter					
Avgiftsintäkter	38 941	54 935	58 518	58 119	58 792
<i>Inget beräknat belopp i anslagsdirektivet</i>					
Anslagsdirektiv					
Beviljad anslagskredit ⁸¹	65 674	45 751	40 549	125 681	120 656
Utnyttjad anslagskredit under året	–	–	–	–	–
ANSLAGSSPARANDE					
Ramanslag					
Riksdagens ledamöter och partier m.m.	25 768	30 855	44 454	22 350	28 703
Riksdagsförvaltningens förvaltningskostnader	45 174	51 727	61 191	60 554	20 210
Riksdagens revisorer: avvecklingskostnader	–	–	0	738	–
Riksdagens revisorer	–	–	–	0	520
Summa anslagssparande	70 942	82 582	105 645	83 642	49 433
Anslagssparande Stöd till politiska partier	17 422	5 680	109	–5 478	9 718
Bemyndiganden	inga	inga	inga	inga	inga
Ränteintäkter (+) på räntekonto	2 161	348	684	820	761
Räntekostnader (–) på räntekonto	–	–441	–46	–	–
Driftskostnad per årsarbetskraft ⁸²	907	934	873	856	836
Årets kapitalförändring	–36 233	–19 322	–31 100	–61 638	–63 516
Balanserad kapitalförändring	–1 230 674	754 815	785 895	991 680	1 055 196
Personal (antal)					
Medelantal kvinnor under året	378	381	375	366	363
Medelantal män under året	290	274	271	263	261
Medelantal anställda under året	668	655	646	629	624
Antal årsarbetskrafter	591	582	582	558	553

⁸¹ Endast anslagen 1:90:2, 1:90:3 och 1:90:6 har anslagskredit.

⁸² Med driftskostnad avses personalkostnader, övriga driftskostnader enligt resultaträkning-
en samt lokal- och fastighetskostnader exkl. avskrivningar.

Riksdagsstyrelsens ledamöters uppdrag som styrelse- och rådsledamöter i andra statliga myndigheter och uppdrag som styrelseledamöter i aktieföretag samt ersättningar⁸³ utbetalade av riksdagsförvaltningen under 2007

Riksdagsstyrelsens ledamöter 31 december 2007

Per Westerberg (m), ordförande
Övriga uppdrag:
Östsvenska Handelskammaren
Service AB, ledamot
Ersättning: 1 528 981 kr

Britt Bohlin Olsson (s), ledamot
Ersättning: 846 819 kr

Lars Lindblad (m), ledamot
Ersättning: 800 591 kr

Leif Jakobsson (s), ledamot
Övriga uppdrag:
SBAB, ledamot
SABO AB, ledamot
Ersättning: 752 700 kr

Margareta Pålsson (m), ledamot
Övriga uppdrag:
Länsstyrelsen Skåne, ledamot
Högskolan Kristianstad, ledamot
Nordvästra Skånes Renhållnings AB, Helsingborg, suppleant
Ersättning: 743 080 kr

Berit Andnor (s), ledamot
Ersättning: 878 287 kr

Morgan Johansson (s), ledamot
Ersättning: 585 547 kr

Hillevi Engström (m), ledamot
Övriga uppdrag:
AB Sollentunahem, ordförande
AB Dina försäkringar, suppleant
Ersättning: 749 053 kr

Roger Tiefensee (c), ledamot
Övriga uppdrag:
Mälardalens högskola, ledamot (t.o.m. 070430)
Randello Invest AB, suppleant
Ersättning: 588 906 kr

Johan Pehrson (fp), ledamot
Övriga uppdrag:
Riksbanksfullmäktige, suppleant
Riksbankens Jubileumsfond, suppleant
Ersättning: 738 089 kr

Margareta Israelsson (s), ledamot
Övriga uppdrag:
Mälardalens högskola, ledamot (t.o.m. 070425)
Socialstyrelsen, ledamot
Statens institutionsstyrelse, ledamot (t.o.m. 070630)
Brottsoffermyndighetens nämnd, suppleant
Ersättning: 717 216 kr

Kristina Zakrisson (s), suppleant
Övriga uppdrag:
Lantmäteriet, ledamot
Ersättning: 633 394 kr

Catharina Elmsäter-Svärd (m), suppleant
Övriga uppdrag:
Riksbanksfullmäktige, suppleant
Ersättning: 771 246 kr

Tone Tingsgård (s), suppleant
Ersättning: 637 594 kr

Jan-Evert Rådström (m), suppleant
Övriga uppdrag:
Länsstyrelsens styrelse i Värmland, ledamot
Vägverkets styrelse, ledamot
Ersättning: 727 594 kr

Karl Gustav Abramsson (s), suppleant
Övriga uppdrag:
Vilhelmina Bostäder AB, vice ordförande
Västerbotten Tele och Data AB, ordförande
Polismyndigheten i Västerbottens län, ordf.
Jordbruksverkets styrelse, ledamot
Ersättning: 648 097 kr

Alf Eriksson (s), suppleant
Övriga uppdrag:
Gentekniknämnden, ledamot
Riksrevisionen, ledamot
Oljekrisnämnden, ledamot (fr.o.m. 071109)
Ersättning: 633 370 kr

Magdalena Andersson (m), suppleant
Övriga uppdrag:
Läkemedelsverkets styrelse, ledamot
Stiftelsen Fria Media, ledamot
Ersättning: 648 244 kr

Annika Carlsson (c), suppleant
Övriga uppdrag:
Randello Invest AB, ledamot
Ersättning: 641 975 kr

Allan Widman (fp), suppleant
Ersättning: 629 681 kr

Elisebeht Markström (s), suppleant
Övriga uppdrag:
Systembolaget AB, ledamot (t.o.m. 070316)
Kriminalvårdsstyrelsen, ledamot
Statens institutionsstyrelse, ledamot (t.o.m. 070630)
Ersättning: 664 075 kr

Anders Forsberg, riksdagsdirektör
Ersättning: 1 128 795 kr

⁸³ Med ersättning avses arvoden (inklusive skattepliktig del av bil- och traktamentsersättning) och kostnadsersättningar som utbetalats från riksdagsförvaltningen under år 2007.

4 Bilaga till årsredovisningen

Redogörelse för behandlingen under 2007 av riksdagens skrivelser till riksdagsstyrelsen.

Riksmötet 2006/07

Rskr. nr 173 till riksdagsstyrelsen (nr 172 till regeringen, nr 174 till Riksrevisionen)

2006/07:RR1 Riksrevisorernas framställning angående ändring i sekretesslagen

2006/07:RS1 Fastställande av löner för Riksdagens ombudsmän, m.m.

Betänkande 2006/07:KU21

Protokoll 2006/07:112

Genomförda lagändringar:

Lag (2007:343) om ändring i riksdagsordningen, lag (2007:344) om ändring i lagen (2002:1024) om lön till riksrevisorerna, lag (2007:342) om ändring i sekretesslagen (1980:100), lag (2007:341) om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Riksmötet 2007/08

Rskr. nr 114 till riksdagsstyrelsen (nr 112 och nr 113 till regeringen, nr 115 till Riksrevisionens styrelse)

Prop. 2007/08:1 Budgetpropositionen för 2008, utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (Riksrevisionen)

Motioner

Betänkande 2007/08: FiU2

Protokoll 2007/08:48

Genomförda lagändringar:

Lag (2007:1448) om ändring i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning, lag (2007:1449) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229), lag (2007:1450) om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklaration och kontrolluppgifter, lag (2007:1432) om ändring i sekretesslagen

(1980:100), lag (2007:1433) om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti, lag (2007:1434) om ändring i lagen (1999:158) om investerarskydd.⁸⁴

Skrivelsen är slutbehandlad.

Rskr. nr 102 till riksdagsstyrelsen (nr 101 till regeringen)

2006/07:RS3 Obligatorisk registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen.

Motioner

Betänkande 2007/08:KU2

Protokoll 2007/08:47

Genomförda lagändringar

Lag (2008:38) om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen, med ikraftträdande den 1 mars 2008 har ännu inte utkommit ur trycket

Rskr. nr 81 till riksdagsstyrelsen (nr 75-80 till regeringen, nr 82 till Riksdagens ombudsmän)

2006/07:RS2 Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2006

Prop. 2007/08:1 Budgetpropositionen för 2008, utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Motioner

Betänkande 2007/08:KU1

Protokoll 2007/08:42-43

Genomförda lagändringar:

Lag (2007:1355) om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Rskr. nr 66 till riksdagsstyrelsen (nr 65 till regeringen, nr 67 till Riksrevisionens styrelse)

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Betänkande 2007/08:UU2

⁸⁴ Ändringarna rör inte riksdagsförvaltningen.

Prop. 2007/08:1 Budgetpropositionen för 2008, utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Motioner

Protokoll 2007/08:38, 42

Skrivelsen är slutbehandlad.

Rskr. nr 45 till riksdagsstyrelsen (nr 46 till regeringen)

2007/08:RS1 Sekretess för statistiska uppgifter inom riksdagsförvaltningen (utredningstjänsten)

Betänkande 2007/08:KU8

Protokoll 2007/08:33

Genomförda lagändringar:

Lag (2007:1210) om ändring i lagen (2007:983) om ändring i sekretesslagen (1980:100), lag (2007:1211) om ändring i lagen (2007:325) om ändring i sekretesslagen (1980:100), lag (2007:1212) om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Skrivelsen är slutbehandlad.

Rskr. nr 27 till riksdagsstyrelsen (nr 16–26 till regeringen)

Prop. 2007/08:1 Budgetproposition för 2008, Finansplanen, riksdagsstyrelsens förslag punkt 1 (Tilläggsbudget 2 för 2007)

Betänkande 2007/08:FiU11

Motioner

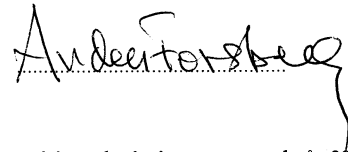
Protokoll 2007/08:24, 25

Skrivelsen är slutbehandlad.

Myndighetens chef godkänner härmed årsredovisningen avseende 2007**Stockholm 2008-02-20**

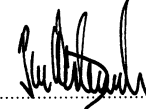
Anders Forsberg

Riksdagsdirektör

Riksdagsstyrelsens ledamöter godkänner härmed årsredovisningen avseende år 2007**Stockholm 2008-02-20**

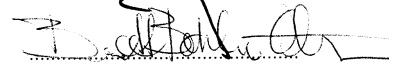
Per Westerberg

Ordförande

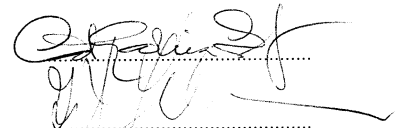
Britt Bohlin Olsson

Ledamot

Catharina Elmsäter-Svärd

Ledamot

Leif Jakobsson

Ledamot

Margareta Pålsson

Ledamot

Berit Andnor

Ledamot

Morgan Johansson

Ledamot

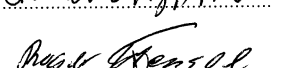
Hillevi Engström

Ledamot

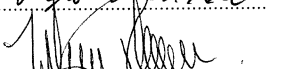
Roger Tiefensee

Ledamot

Johan Pehrson

Ledamot

Margareta Israelsson

Ledamot

